

Na Základě provedených analýz byl vypracován návrh zohledňující všechny zjištěné nedostatky a potenciály. Ten se skládá z několika částí. Nejprve byla vytvořena celková koncepce určující některé obecné zásady platné pro celé území města Plzně zpracovaná v měřítku 1:25 000. Dále byly popsány dílčí zásahy v okolí jednotlivých řek, které mají k dosažení této koncepce směřovat. Ty jsou zobrazeny v koordinačním výkresu měřítka 1:10 000.

2 NÁVRH

Cíle uvedené níže vycházejí z analýz provedených v rámci diplomního semináře i samotné diplomové práce. Splnění těchto cílů je klíčem k vytvoření celkové koncepce ke zlepšení současného stavu plzeňských řek a nábřeží.

- Zviditelnit Plzeň jako město na 4 řekách a použít tohoto fenoménu pro budování image města.
- Zlepšit komunikaci města s jeho řekami, přiblížit lidem co nejvíce vodní element, který do města řeky vnášejí.
- Změnit okolí řek z vnitřních periferií na fungující lokality a umožnit jejich zastavění jako alternativu stavby satelitních sídel.
- Docílit, aby řeky netvořily bariery mezi jednotlivými čtvrtěmi, ale nakopak je propojovaly.
- Zatraktivnit problémové lokality v blízkosti řek využitím kvalit, které řeky přináší.
- Využít potenciálu lokalit bývalých průmyslových areálů kolem řek a najít pro ně nové uplatnění.
- Využít okolí řek jako kostru celoměstské rekreační infrastruktury za pomoci propojení existujících odpočinkových ploch a tras.
- Snížit dopady povodňových stavů na nejvíce postižené oblasti.
- Omezit negativní zásahy do okolí řek, které snižují jeho hodnotu jako veřejný prostor.

Předmětem této koncepce však není pouze vymýšlení nových záměrů, ale v první řadě koordinace záměrů, jež jsou v okolí řek plánovány městem a jinými investory. Velké množství dále popsaných zásahů, převážně dopravních, je proto převzáno z různé plánovací dokumentace a pouze upraveno dle zásad stanovených cílů a koncepce.

Tato diplomová práce je akademickou úlohou, přesto při výběru míst jednotlivých zásahů byl brán zřetel k majetkovým vztahům v území. Je-li to v souladu s celkovou koncepcí, byla volena varianta realizování záměru na pozemcích vlastněných městem či státem.

Mentální mapa okolí řek

Pozemky ve vlastnictví města / státu

Zdroj: <http://gis.plzen.eu/uzemnisprava>

FÁZE I - VYMEZENÍ ŘÍČNÍ NIVY

Pro chápání významu řeky v krajině i ve městě je důležité nejprve vymeziť si oblast, kde je člověk schopen vnímat její blízkost. Řeka není jenom koryto plné vody, její obraz se propisuje i do jejího okolí, od břehů po údolí, které vytvořila.

V krajině můžeme sledovat morfologickou stopu řeky, která si razila cestu terénem. Ve městě je často vnímání hranice vlivu řeky složitější. Vedení koryta je často změněné, břehy upravené a také terén v sídle je častěji modelován násypy cest a tratí, které často vymezují novou hranu nivy bez ohledu na její původní morfologii.

Niva je proto vymezena kombinací přírodních i umělých překážek, které ohraničují hranu jejího údolí. Její území by mělo být ve městě chráněno nejen z podstaty ochrany protipovodňové, ale také jako významný krajinný prvek určující charakter místa.

FÁZE II - VYMEZENÍ HRANICE ŘEKY V KRAJINĚ A VE MĚSTĚ

Sídlo v říční krajině není ničím výjimečným. Stejně tak často zasahuje krajina kolem řeky hluboko do zástavby města. Přesto je důležité stanovit tuto vnitřní hranici města.

Z pohledu povodňové ochrany je tím vymezeno území, které je nutné proti vodě chránit, a území, kde je možné umožnit její volný rozliv. Zároveň je tím zajištěno, že cenná krajinná území v říční nivě nebudou dále zastavována a budou moci sloužit jako krajinné zázemí s přímou vazbou na město. Nezastavěná území kolem řek jsou totiž zabírána zahradními a chatovými koloniemi, které se postupem času mění v obytné čtvrti. Ty kvůli svému živelnému vzniku postrádají fungující infrastrukturu a povodňovou ochranu.

V této koncepci byla hranice mezi městem a krajinou vymezena dopravní stavbou spojenou s protipovodňovou ochranou území. Toto sdružení investic sice může navýšit cenu každé jednotlivé z nich, ale při provázanosti s ostatními opatřeními dokáže vytvořit atraktivní lokality, jejichž přínos kompenzuje vložené prostředky.

FÁZE III - POSÍLENÍ MĚSTSKÉ ČÁSTI NIVY

Lokality v blízkosti řek, především v centrálních oblastech města, často patří mezi nejatraktivnější. Zejména pokud je zajištěna dostatečná ochrana proti škodám způsobeným povodněmi. Vybudování této ochrany a další potřebné infrastruktury se proto může stát iniciačním bodem rozvoje celého území. Aby však bylo dosaženo požadovaných kvalit takto revitalizovaných čtvrtí, je třeba stanovit podmínky vypracováním regulačního plánu.

Posílením lokalit Roudná, Stavební stroje a Cukrovarská může Plzeň nejen nabídnout atraktivní plochy uvnitř města s různým charakterem, ale zároveň tím překlene bariéry, které řeky vytvářeli mezi čtvrtěmi kolem nich. Parcely v blízkosti městských nábřeží jsou vhodnější k umístění některých významných městských budov než místa mezi dvěma rušnými tahy tak, jak se tomu stalo v případě nového plzeňského divadla.

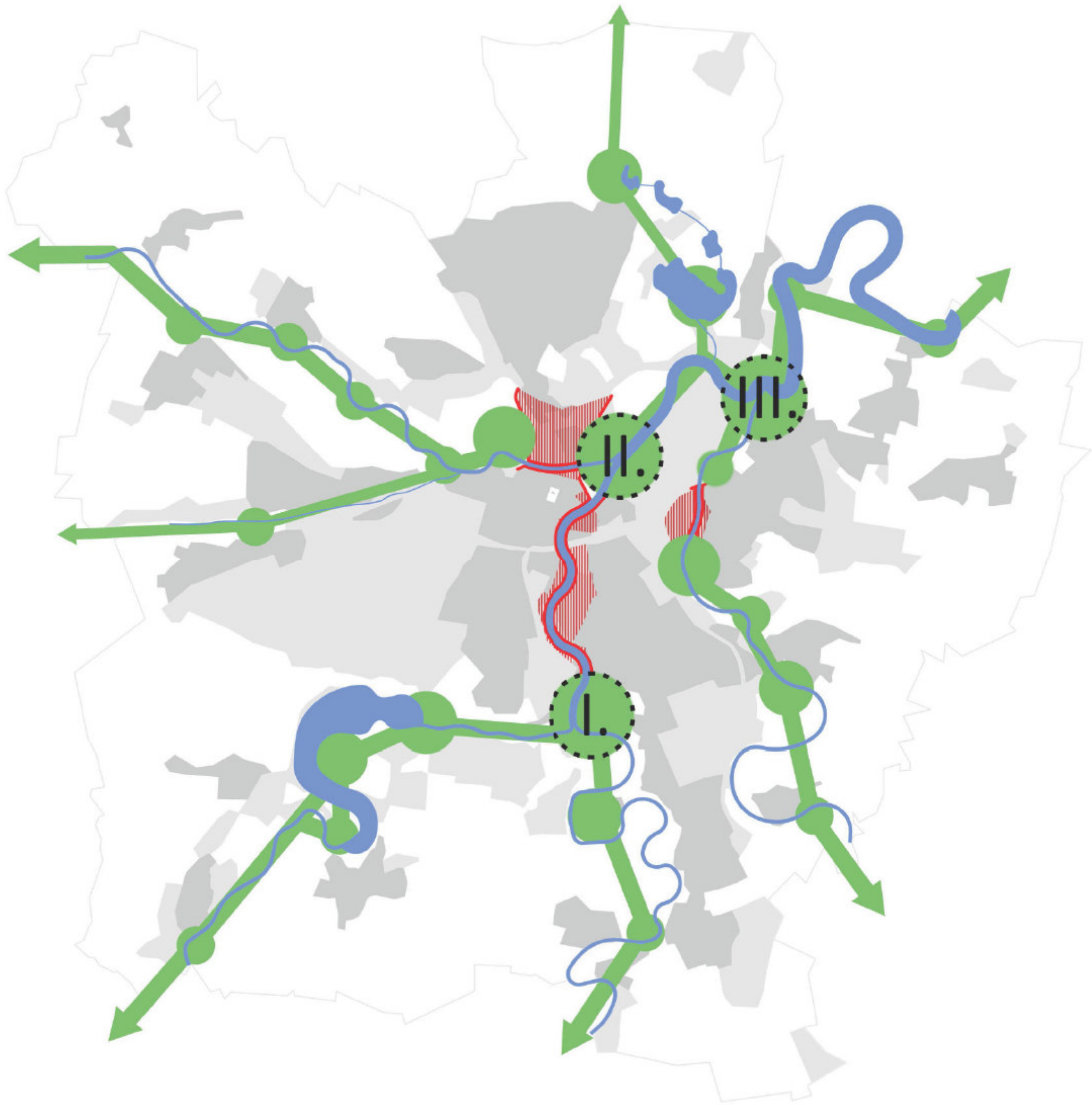
FÁZE IV - POSÍLEN KRAJINNÉ ČÁSTI NIVY

Část nivy mimo hranici zástavby tvoří krajinné zázemí města. Jeho hodnota v blízkosti sídla je hlavně v rekreačním využití, ale může také sloužit zemědělství či zahradničení. Bitopy říčních niv jsou také významnými prvky živé složky přírody a jako takové často tvoří součásti systému ekologické stability. V neposlední řadě slouží nivy rozlivu a retenci vody při povodňových stavech.

Ze všech jmenovaných důvodů je nutné omezit zástavbu v krajinné nivě na nezbytné minimum a měly by zde vznikat pouze stavby a zařízení, která jsou spojena s výkonem některé z těchto funkcí. Také míra zásahu do oklí řek v krajinném zázemí města by měla být různá a vytvářet tak škálu míst od těch intimnějších po intenzivně využívané.

Kolem Plzeňských řek je soustředěno velké množství lokalit se sportovním a rekreačním využitím. Ty propojeny cestami a cyklostezkami kolem toků tvoří rekreační infrastrukturu města. Takto vedené cesty doplněné trasami kolem Boleveckého a Vejprnického potoka zároveň umožňují vydat se snadno z různých částí města do okolní krajiny.

FÁZE V - VYTVOŘENÍ PROGRAMU A IMAGE MĚSTA

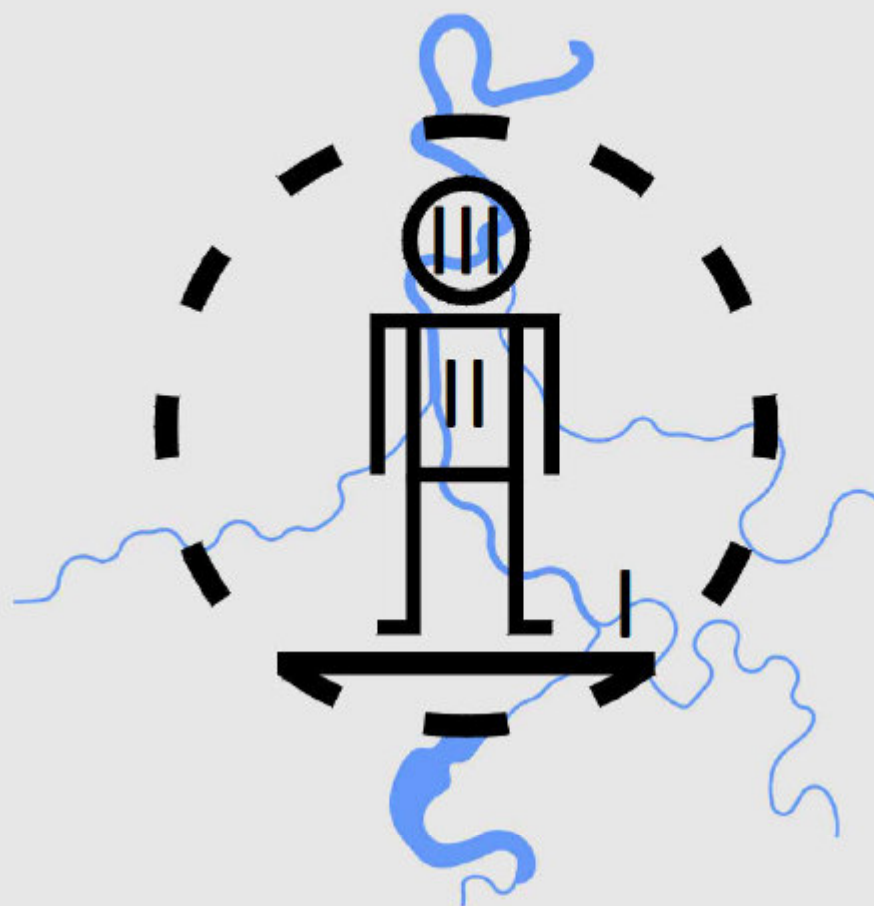
Řeky a jejich vody jsou nedílnou součástí života města a životodárné vody Plzeňských řek byly také důvodem, proč zde bylo vůbec město založeno. Jak se dá ale bez nahlédnutí do mapy poznat, že městem protéká více než jedna řeka? Nejlépe snad pohledem na soutok řek.

Soutoky řek jsou velice symbolickými místy. Vždyť se zde míchají vody přitékající mnohdy z míst vzdálených desítky či stovky kilometrů a spojují se, aby vytvořily jeden tok. Zároveň tvoří soutoky místa na hraně města a krajiny, kde se setkávají trasy kolem jednotlivých řek a měly by proto být významnými body při cestě po nich. Všemi třemi plzeňskými soutoky protečou vlastně pouze vody Radbuzy a Úhlavy. Řeka Radbuza je zároveň díky své poloze a nábřežím jedinou opravdu městskou řekou v Plzni, proto také navržená linka mezi soutoky prochází právě řekou Radbuzou.

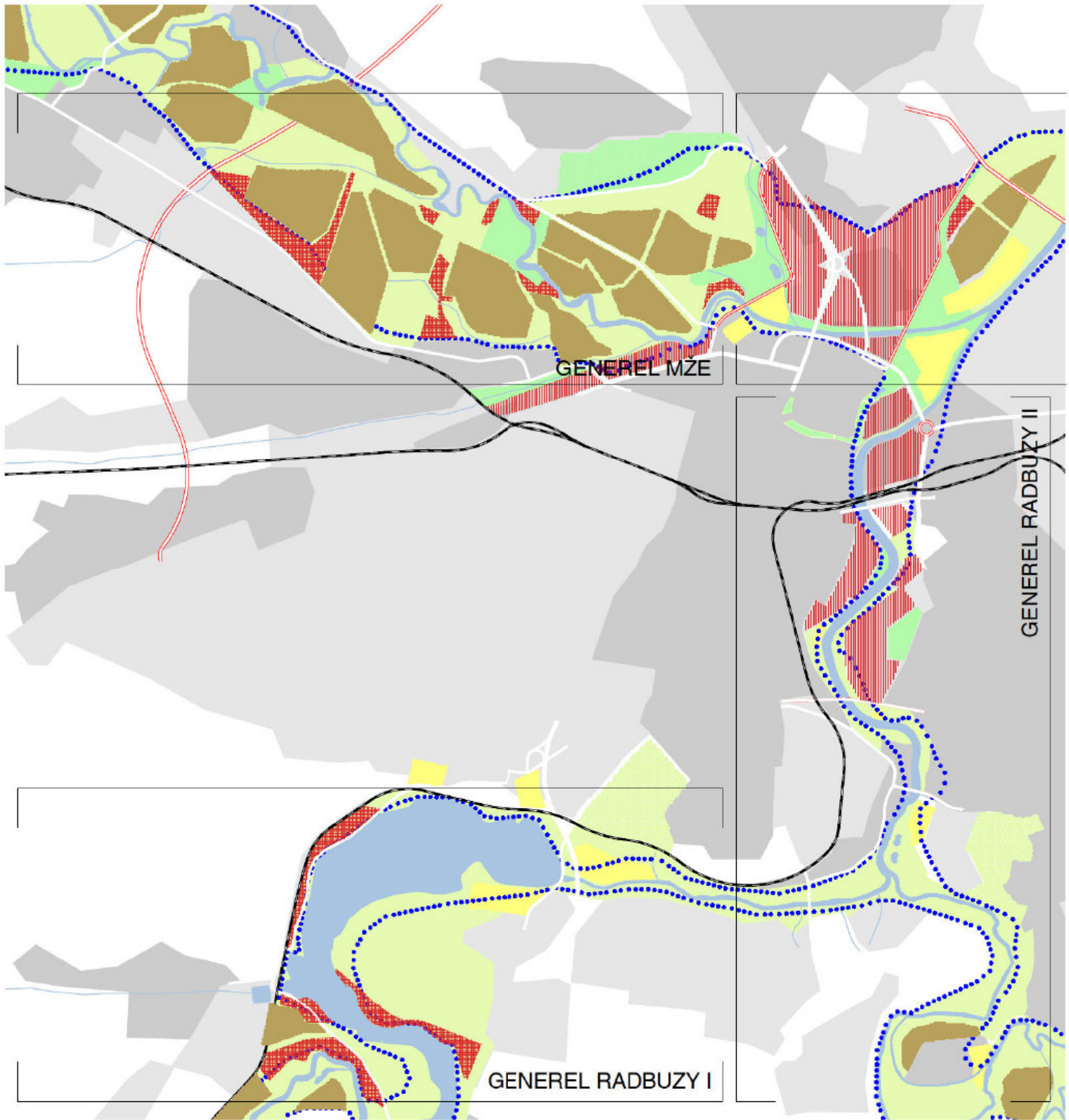
Cesta kolem Radbuzy od svého prvního soutoku dále po proudu proto vyzdvihuje jednotlivé aspekty zdravého života. Od zdravého prostředí, které představuje soutok Radbuzy s Úhlavou, přes zdraví fyzické, které je reprezentováno soutokem se Mží až po zdraví duševní symbolizované u soutoku s Úslavou.

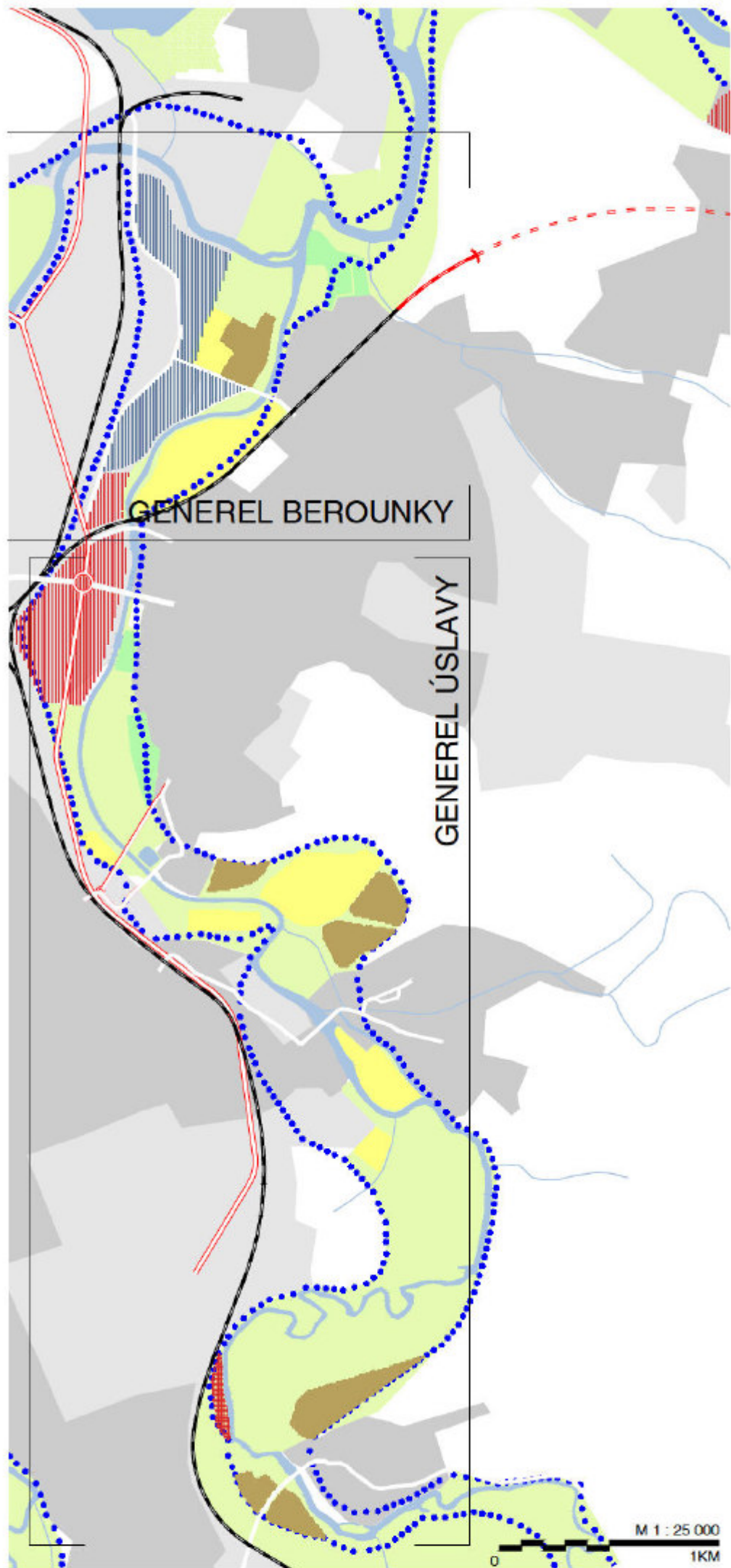
Tato trasa zároveň symbolizuje jakousi cestu člověka životem, který prochází přes prostředí, ze kterého vzešel přes fázi fyzického dospívání a duševního uvědomění a je zakončena symbolicky hřbitovem u kostela svatého Jiří v místech, kde se již všechny řeky spojily v jednu a jejich vody společně opouští město Plzeň.

Město Plzeň nebude Evropským hlavním městem kultury navždy. Zato Město na pěti řekách je titul, kterým se může honosit vždy. To by se také mělo odrážet v image, kterou si město buduje. Při vhodně zvolené kampani a vizuální propagaci města by se tak stát do budoucna mohla Plzeň stát městem, kam budou lidé jezdit právě za tímto fenoménem.

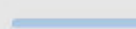

Návrh loga Plzně vyzdvihujícího plzeňské řeky

Na základě zásad popsaných v konceptu byl sestaven koordinační výkres popisující jednotlivé změny a záměry v území kolem řek. Koordináční výkres v měřítku 1:10 000 je příloha diplomního projektu. Součástí textové části jsou však výřezy mapující oblasti jednotlivých řek.

LEGENDA

- Vodní toky a plochy
- Vymezení říční nivy
- Dopravní trasy nivou stav / návrh

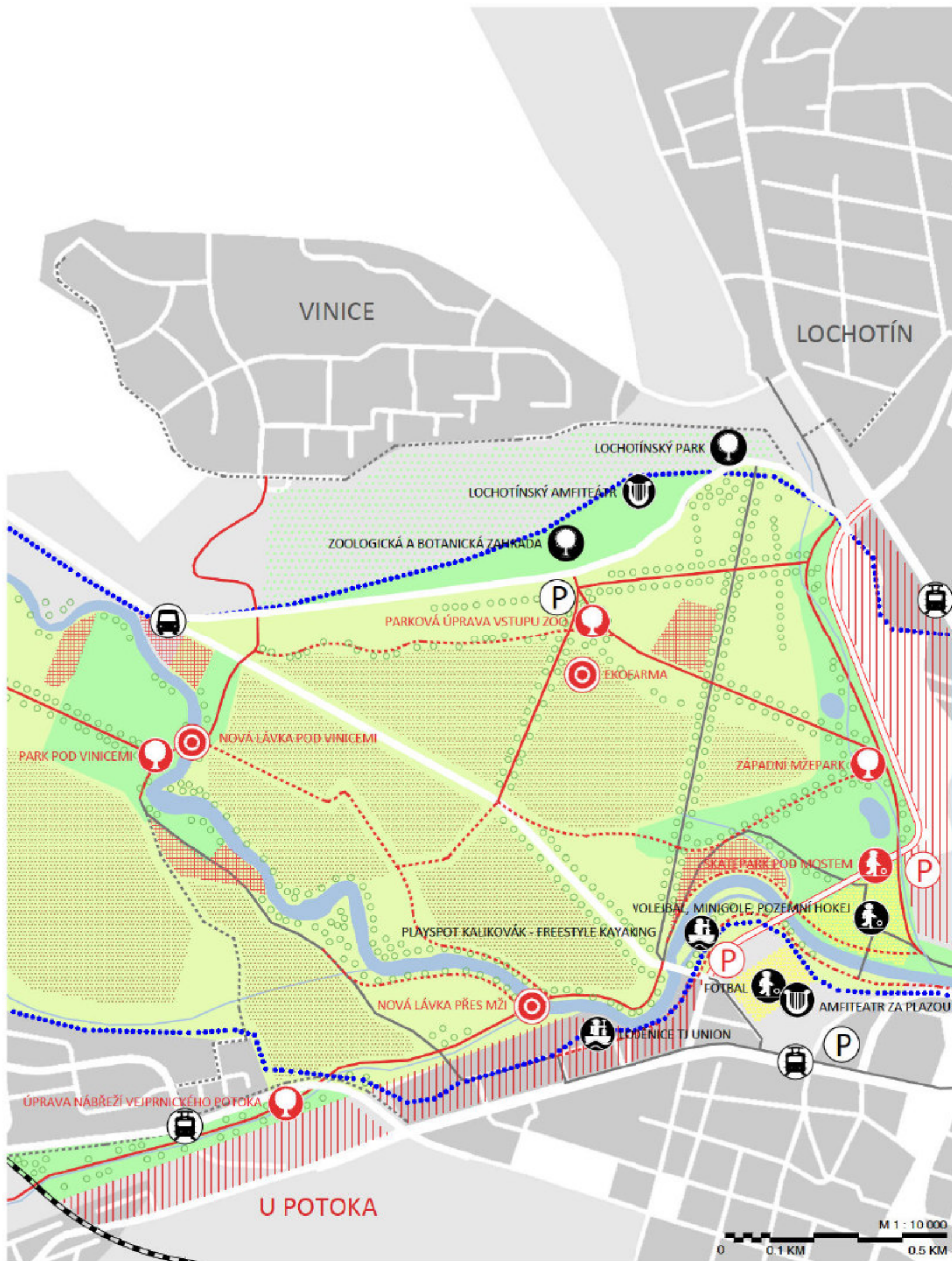
Městský charakter území

- Urbání plochy
- Průmysl

Krajinný charakter území

- Nivní louky
- Parkové upravené plochy
- Zemědělství
- Chatové a zahradní kolonie
- Sport a rekreace

LEGENDA

- Vodní toky a plochy
- Vymezení říční nivy

Městský charakter území

- Urbánní plochy
- Průmysl

Krajinný charakter území

- Nivní louky
- Parkově upravené plochy
- Zemědělství
- Chaty a zahrady
- Sport a rekreace
- Stromofadí

Vstupy do území (stav / návrh)

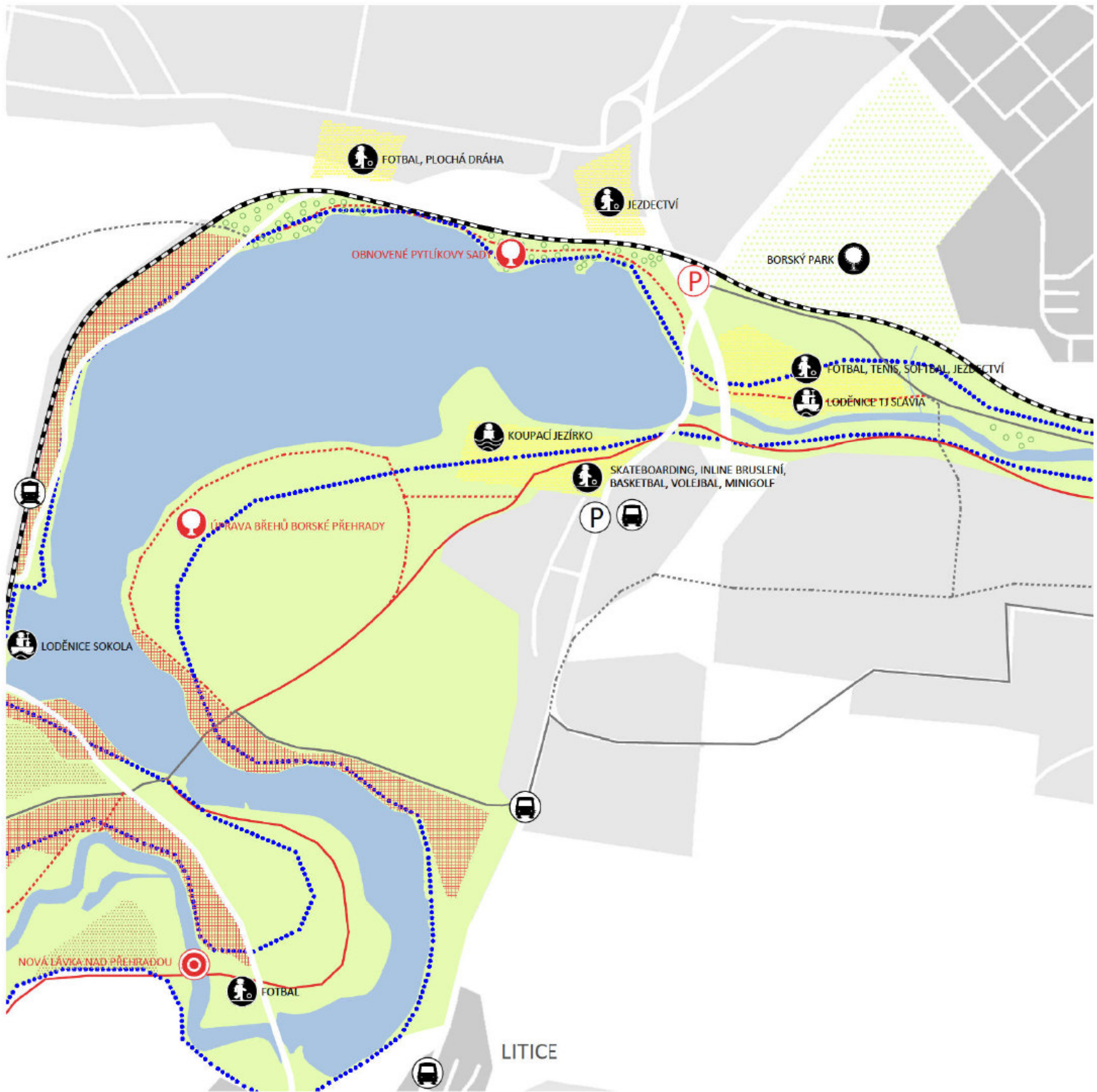
- Zastávka vlaku / MHD
- Parkoviště

Cesty územím (stav / návrh)

- Dopravní trasy nívou
- Pěší cesty nívou
- Cyklostezky nívou

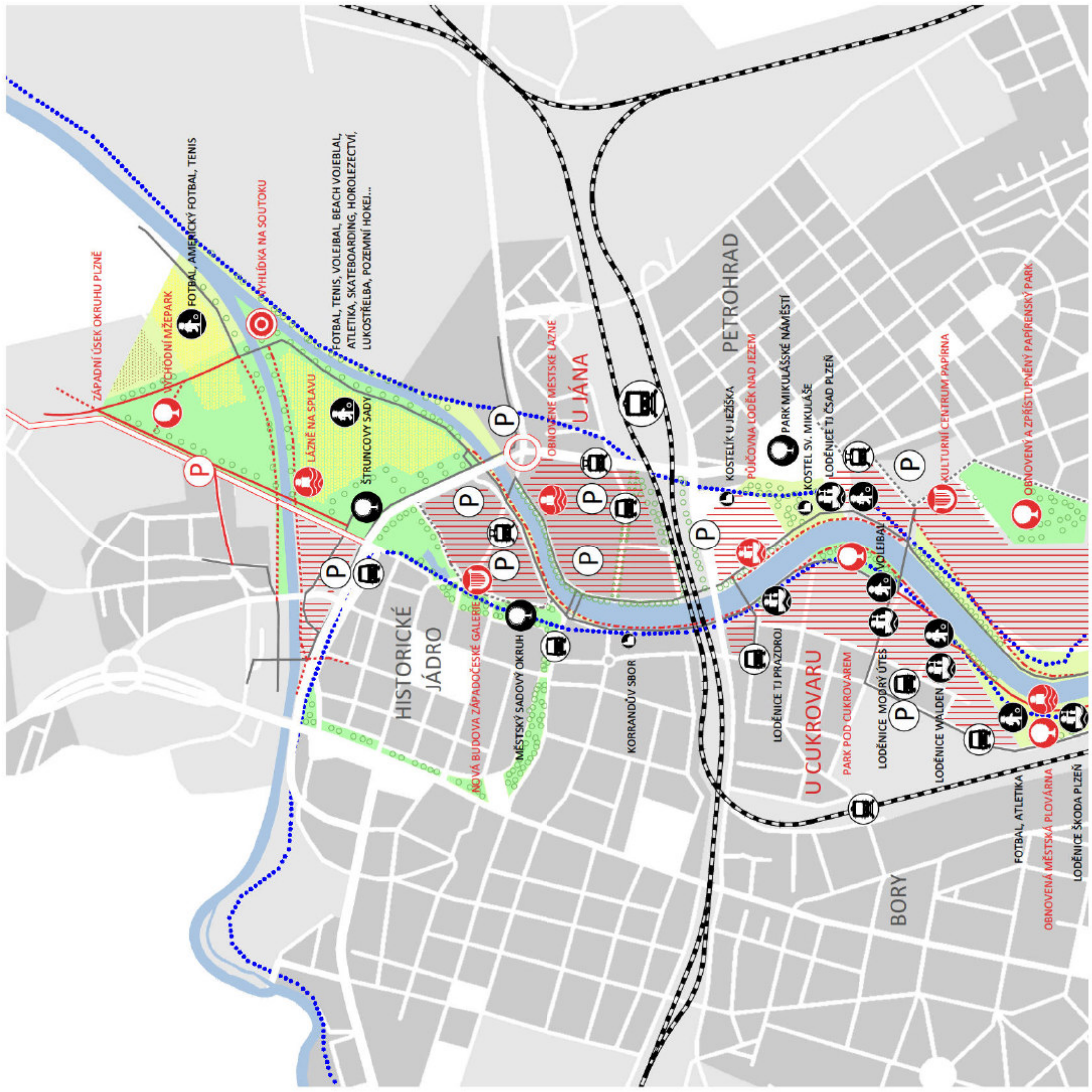
Cíle v území (stav / návrh)

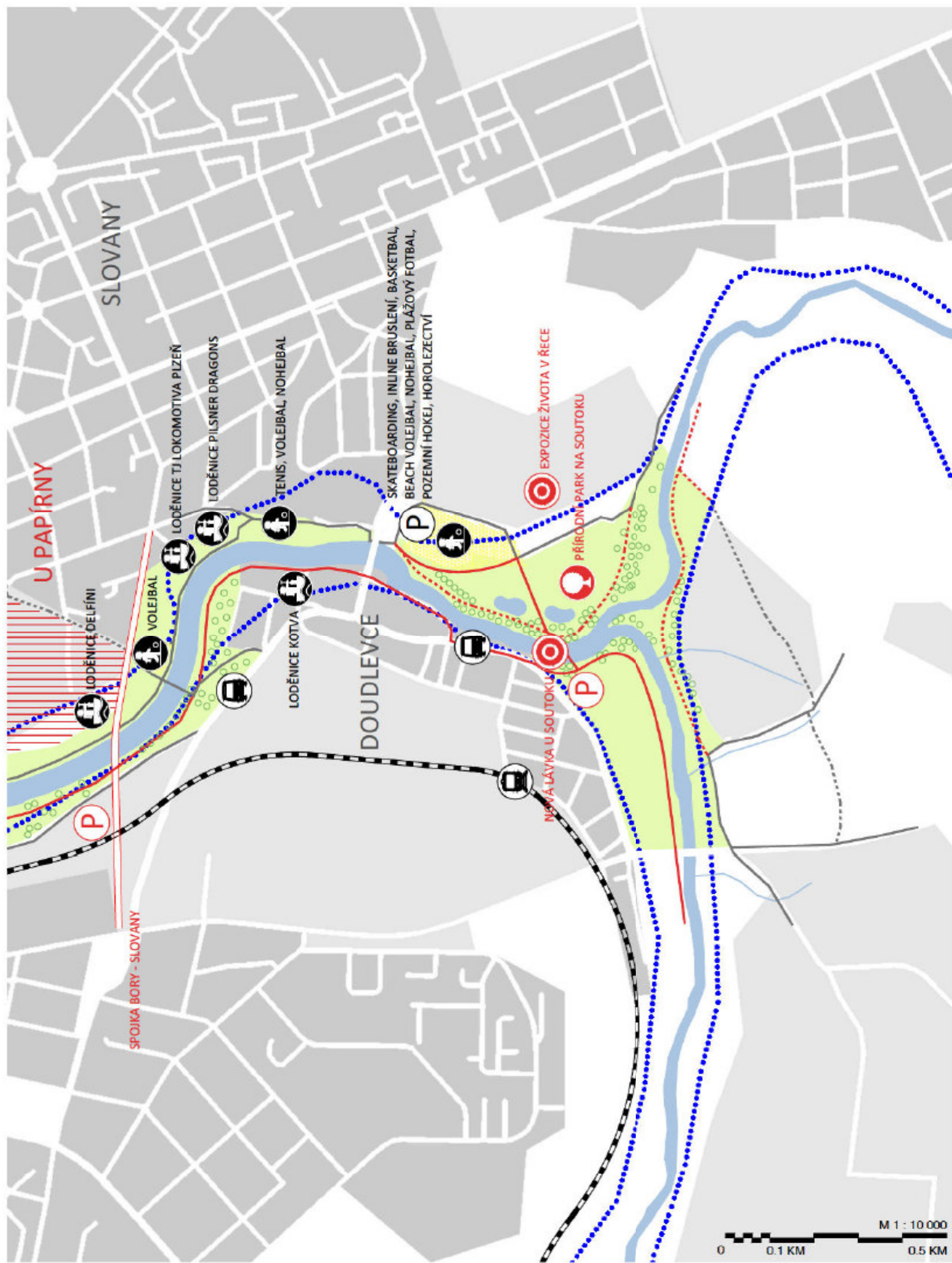
- Sportoviště
- Plovárna, lázně
- Loděnice, kotviště
- Kulturní místo
- Duchovní místo
- Park, krajinný zásah
- Ostatní cíle v území

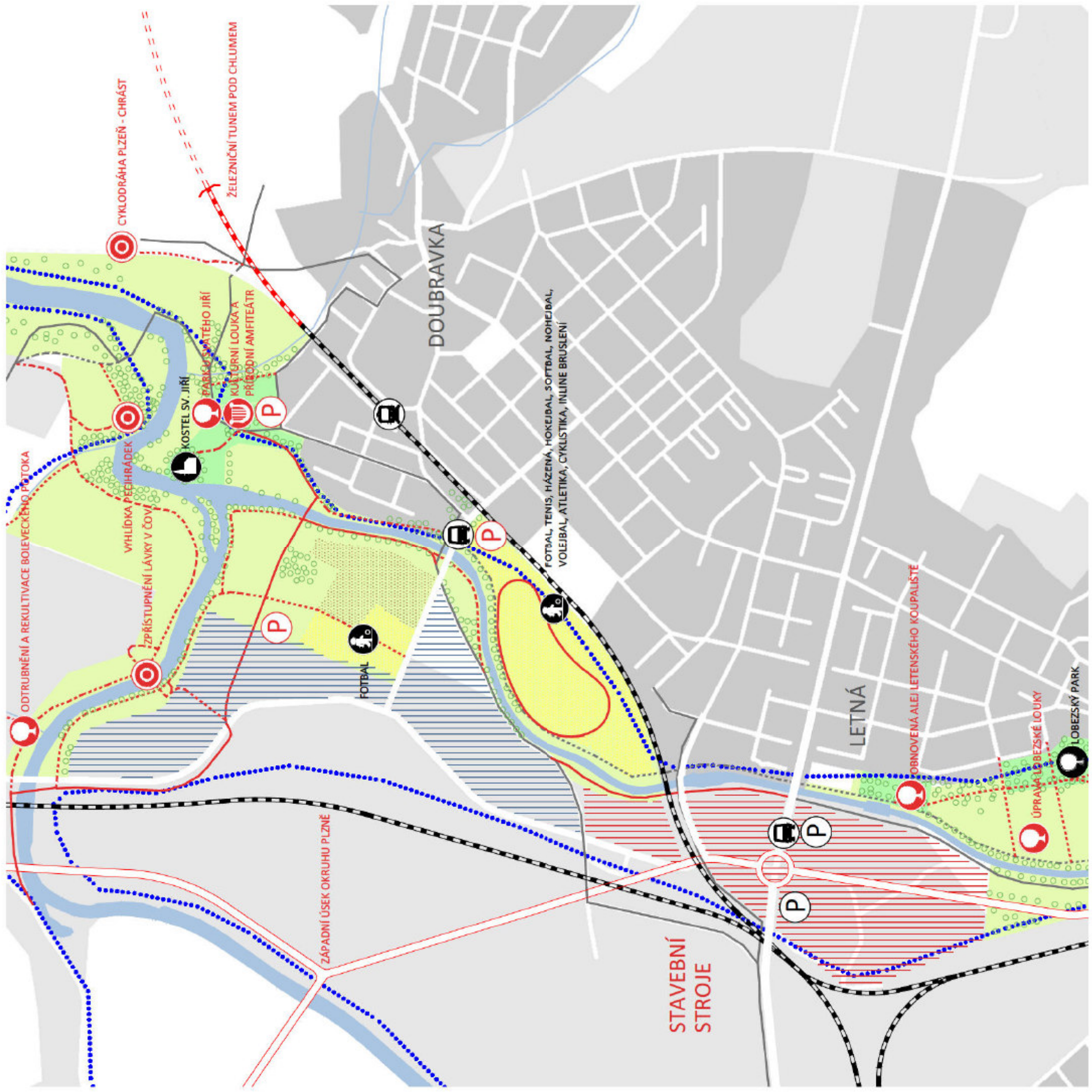

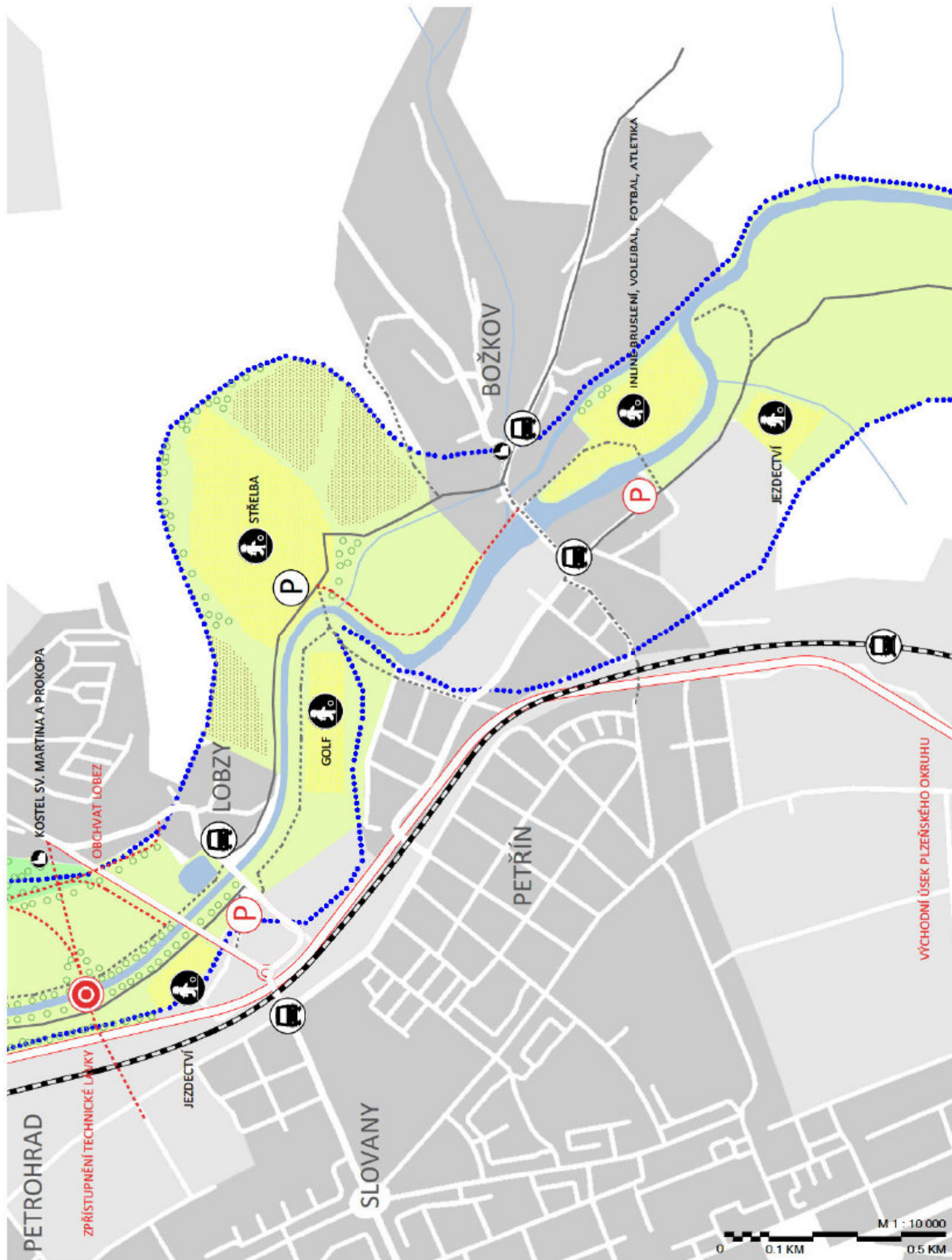

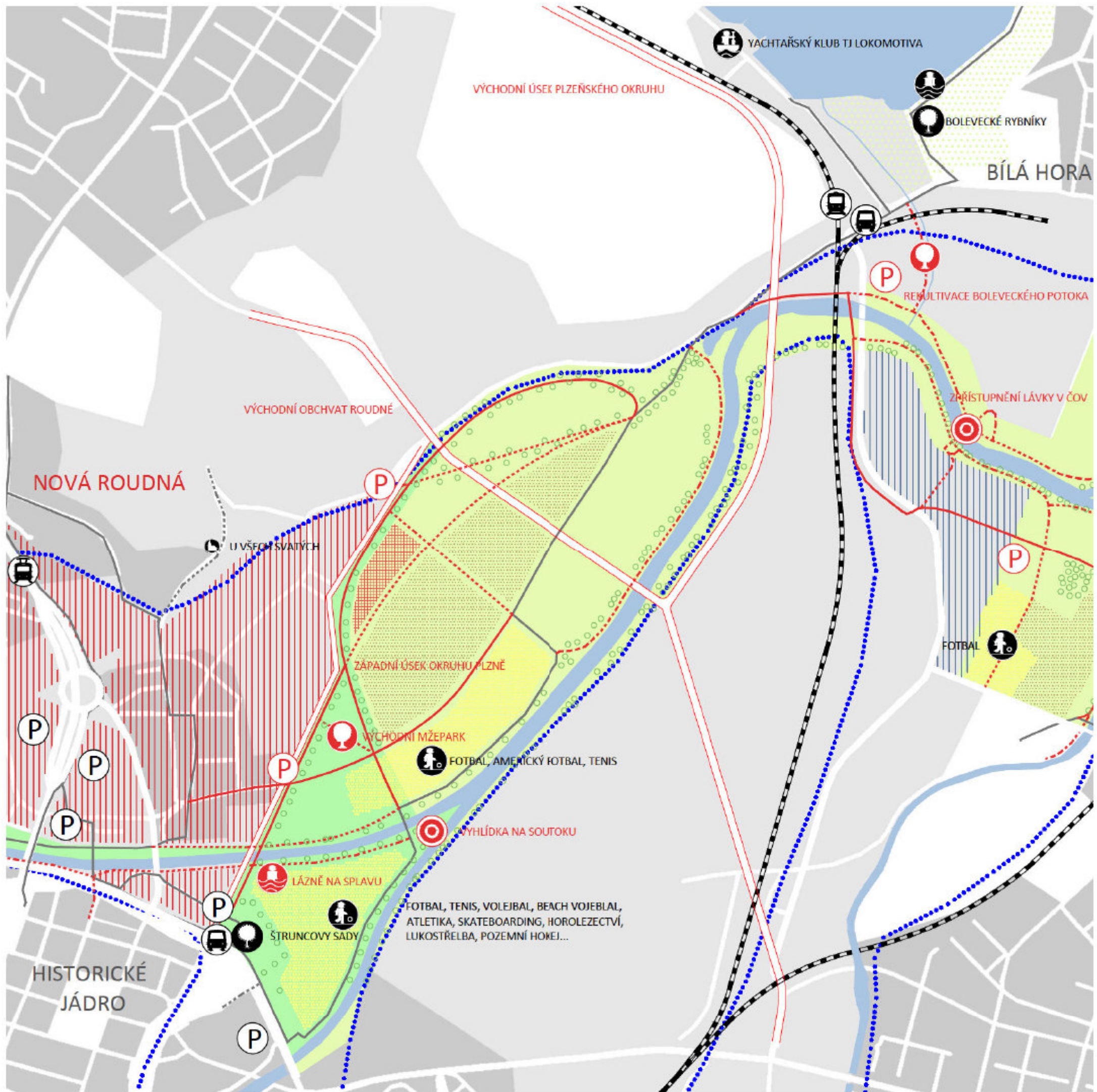
- ### LEGENDA
- Vodní toky a plochy
 - Vymezení říční nivy
 - Městský charakter území**
 - ||||| Urbánní plochy
 - ||||| Průmysl
 - Krajinný charakter území**
 - Nivní louky
 - Parkově upravené plochy
 - Zemědělství
 - Chaty a zahrady
 - Sport a rekreace
 - Stromofaďi
 - Vstupy do území (stav / návrh)**
 - 🚆 Zastávka vlaku / MHD
 - P Parkoviště
 - Cesty územím (stav / návrh)**
 - Dopravní trasy nívou
 - Pěší cesty nívou
 - Cyklostezky nívou
 - Cíle v území (stav / návrh)**
 - 🏊 Sportoviště
 - 🏠 Plovárna, lázně
 - 🚢 Loděnice, kotviště
 - 🏛️ Kulturní místo
 - 🕊️ Duchovní místo
 - 🌳 Park, krajinný zásah
 - Ostatní cíle v území

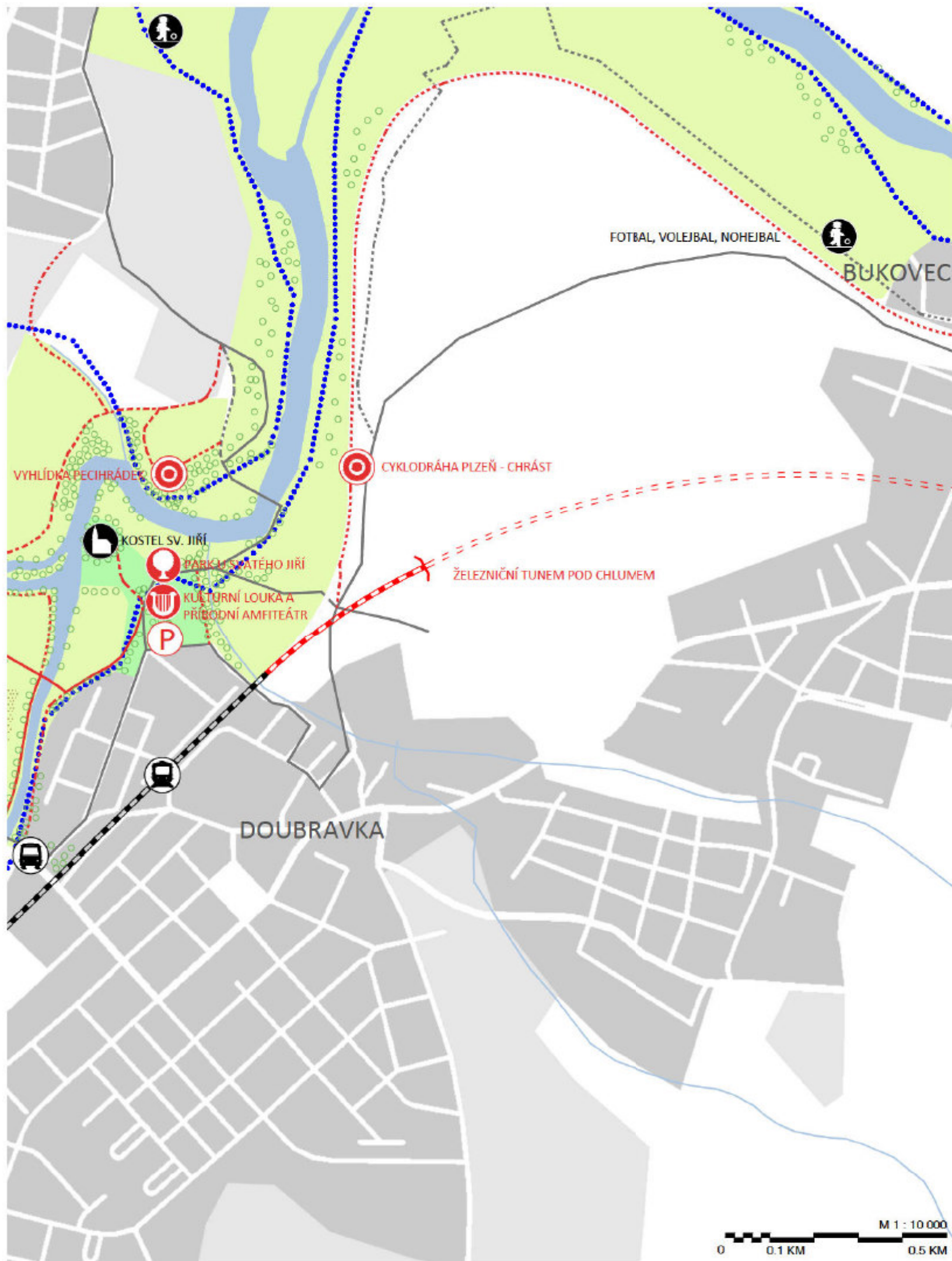

LEGENDA

- Vodní toky a plochy
- Vymezení říční nivy

Městský charakter území

- ▬▬▬▬▬ Urbánní plochy
- ▬▬▬▬▬ Průmysl

Krajinný charakter území

- Nivní louky
- Parkově upravené plochy
- Zemědělství
- Chaty a zahrady
- Sport a rekreace
- ○ ○ ○ ○ Stromovádi

Vstupy do území (stav / návrh)

- 🚂 🚌 🚋 Zastávka vlaku / MHD
- Ⓟ Ⓟ Parkoviště

Cesty územím (stav / návrh)

- Dopravní trasy nivou
- Pěší cesty nivou
- Cyklostezky nivou

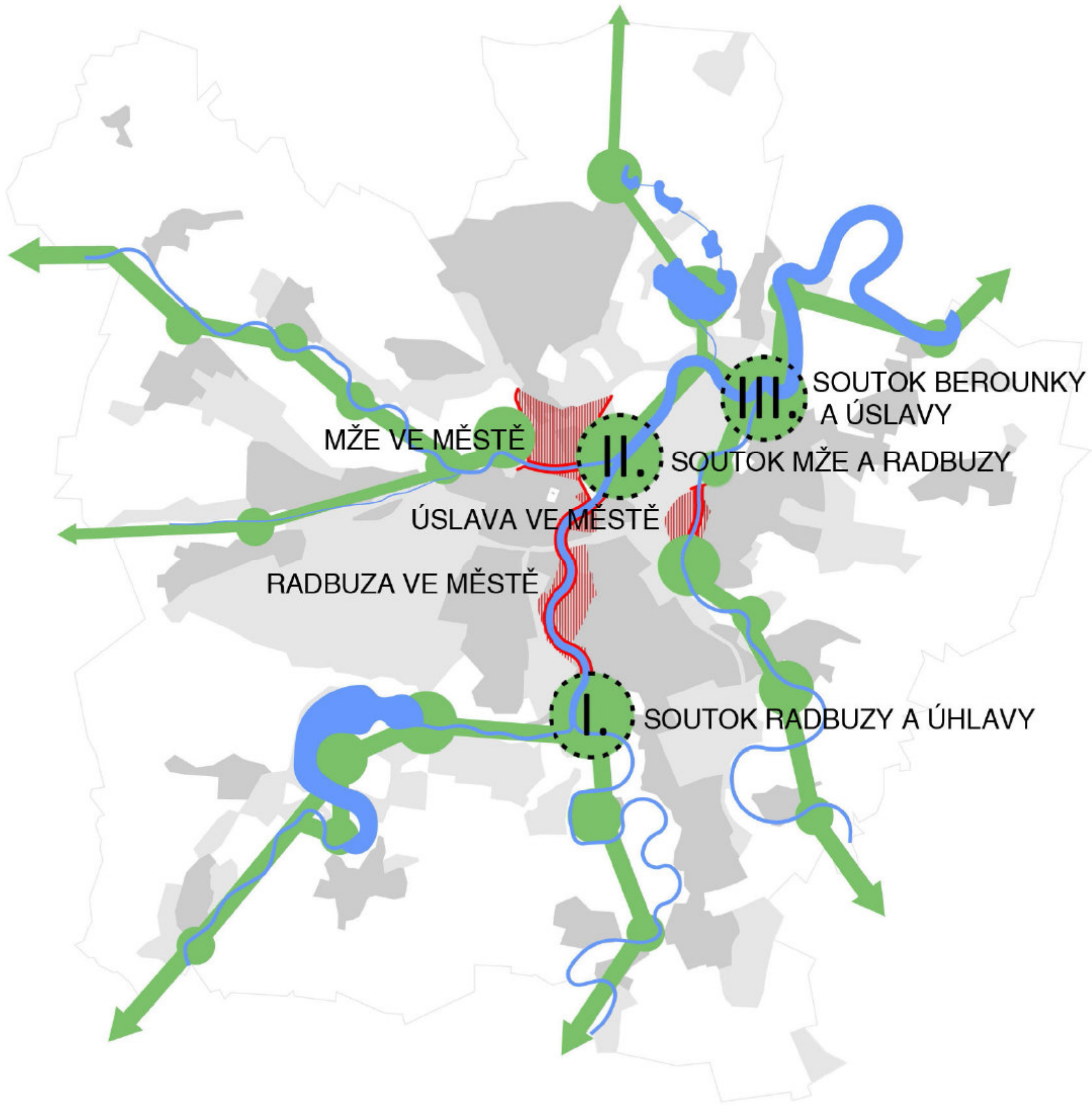
Cíle v území (stav / návrh)

- 🏊 🏊 Sportoviště
- 🏊 🏊 Plovárna, lázně
- 🚢 🚢 Loděnice, kotviště
- 🏛️ 🏛️ Kulturní místo
- 🏛️ 🏛️ Duchovní místo
- 🌳 🌳 Park, krajinný zásah
- 🎯 🎯 Ostatní cíle v území

Z lokalit na plzeňských řekách bylo zvoleno 6 významných míst, které byly dále zpracovány ve větší podrobnosti. Lokality byly zvoleny s ohledem na různý charakter řek i míst, kudy protékají a které daný detail popisuje.

Tato místa byla zpracována v měřítku 1:5000 s ohledem na plochy a cesty územím a návrhy zásahů v nich. Zobrazená zástavba je pouze orientační a popisuje spíše charakter lokality. Navrhnout konkrétní strukturu zástavby není úkolem diplomního projektu a je nutné ji pro jednotlivé lokality ověřit samostatnými studii.

3 LOKALITY

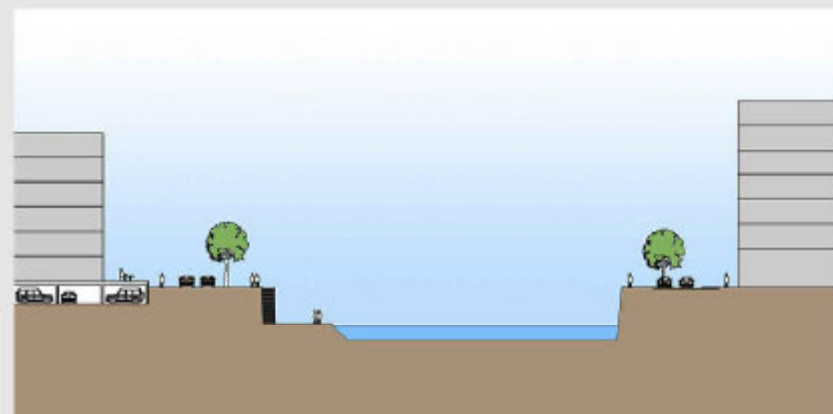
Lokality pro detailnější popis nebyly zvoleny nijak náhodně. Najdeme mezi nimi jak místa s městským charakterem, tak lokality v krajinné části nivy.

Z míst s krajinným charakterem jsou popsána konkrétně okolí všech tří plzeňských soutoků řek. Krom svého symbolického významu jsou důležité také tím, že se nacházejí právě v blízkosti rozhraní mezi sídlem a jeho krajinným zázemím. Díky své poloze na setkání dvou řek tvoří tak zároveň uzly rekreační infrastruktury Plzně. Tomu také odpovídá jejich program a míra organizace.

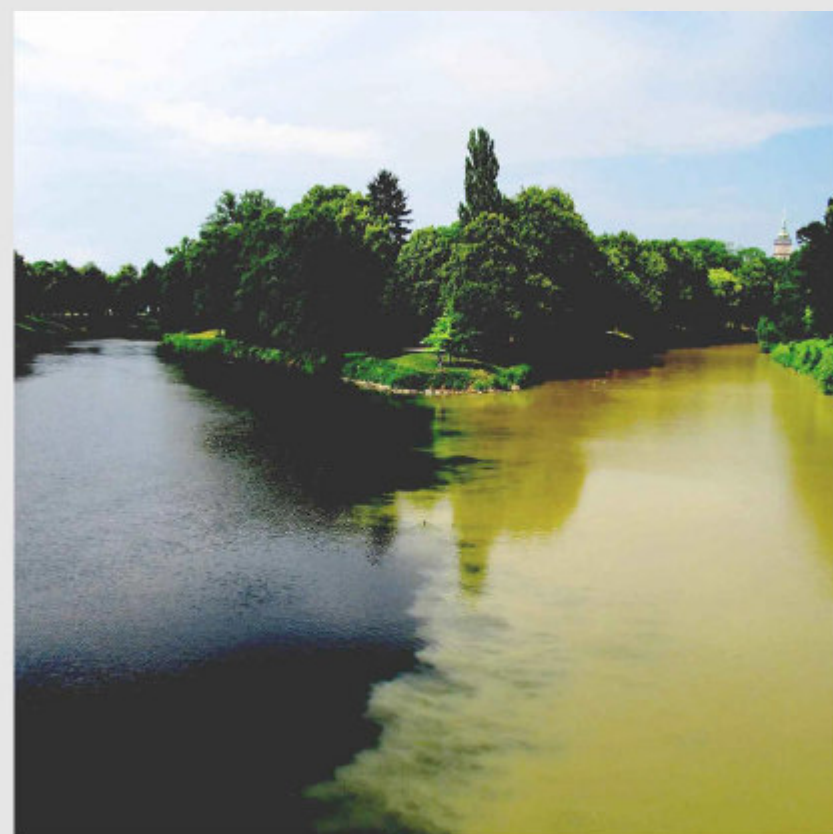
Z městských lokalit byla zvolena nábřeží na řekách Mži, Radbuze a Úslavě. Tyto úseky toků, kde řeka protéká opravdu městskou strukturou, vyžadují pozornost zejména proto, že často svůj městský charakter ztratila či málo pracují se vztahem mezi ním a přítomností řeky.

Typický řez nábřežím v krajině

Typický řez nábřežím ve městě

Setkání vod v soutoku

Zdroj: <http://www.digimanie.cz>

Lesopark Homolka

Dominanta území, parková plocha
Na vrcholu vodojem plzeňské vodárny

Škoda Sport Park

Oblíbené sportoviště s in-line dráhou,
skateparkem, hřišti a občerstvením

Louka pod vodárnou

V prostoru mezi Sport Parkem a soutokem
Louka neudržovaná a soutok nepřístupný

Louka pod Doudlevcemi

Dnes málo přístupná, cesta zde končí
využívána především rybáři

Hala Chabálovy filtrace

Nevyužívaná historická průmyslová budova
Součástí areálu plzeňské vodárny

Meditační zahrada

s Památníkem obětem zla

Soutok Radbuzy a Úhlavy je z plzeňských soutoků asi nejhůře přístupný a mnozí Plzeňané jistě ani neví, kde ho hledat. Samotný soutok je ze všech stran obklopen nivními loukami a není příliš dobře přístupný z žádného z břehů. I to je možná důvodem, proč je využíván pouze rybáři pro svůj klid. Přitom nedaleko od něj leží veřejné sportoviště Škoda Sport Park a také lesopark na vrchu Homolka, které jsou obě hojně využívané a dobře dostupné městskou hromadnou dopravou.

Jelikož v blízkosti soutoku není ani na jednom z toků lávka nebo most, tak také stezky, které vedou kolem Úhlavy a Radbuzy se setkávají až dále po spojení obou toků u Malostranského mostu.

Do budoucna se plánuje lepší zpřístupnění soutoku a přeměna pravého břehu Úhlavy na přírodě blízký park s poldry a záchytnými jezírky.

Soutok Radbuzy a Úhlavy

Zdroj: autor

Lesopark Homolka u soutoku Radbuzy a Úhlavy

Zdroj: <http://www.jiri-zemen.cz>

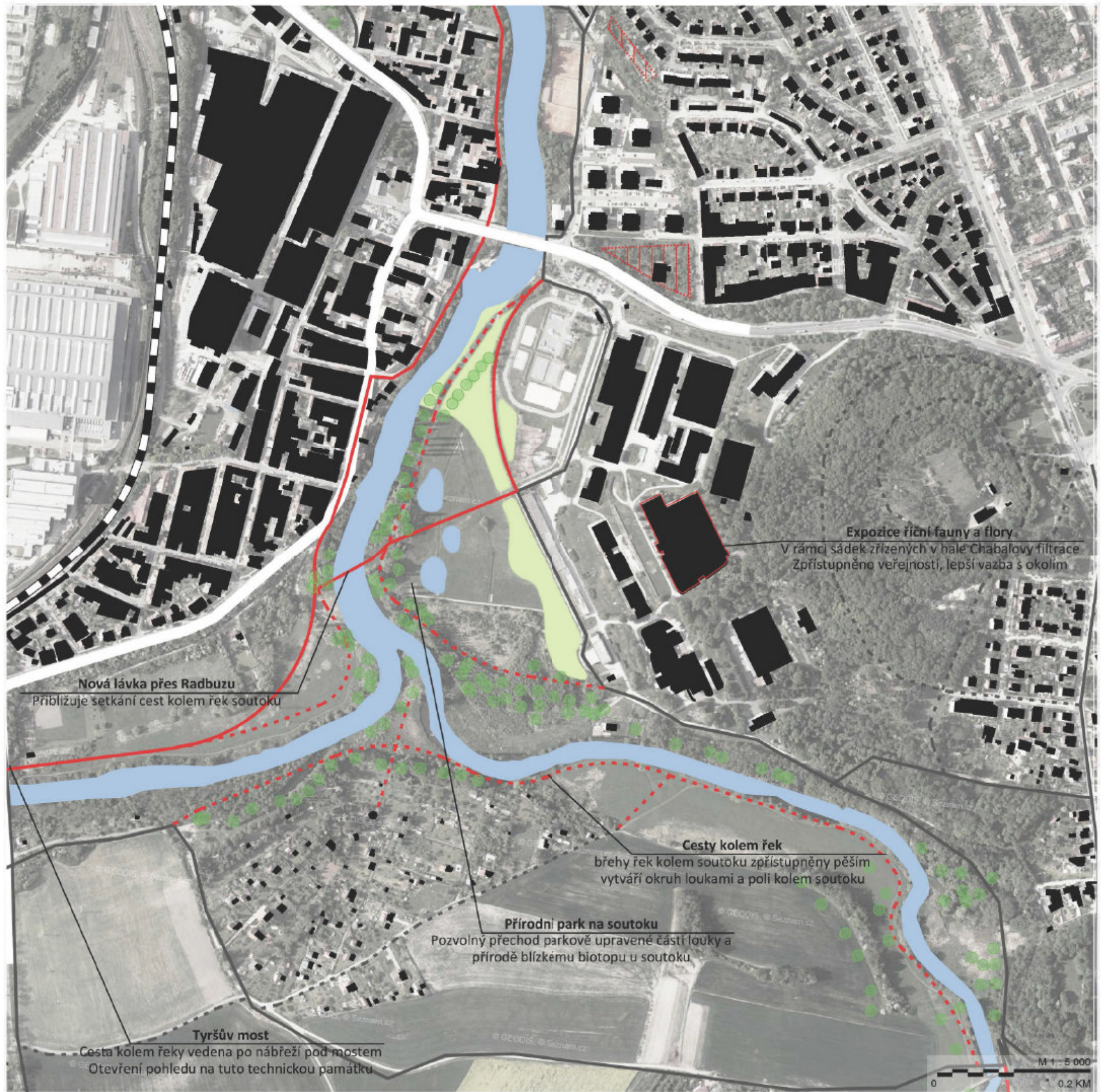
Škoda Sport Park

Zdroj: <http://umo2.plzen.eu>

Tyršův most - první úplně svařovaný obloukový most na světě

Zdroj: Západočeské muzeum v Plzni

SOUTOK I - ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Tématem tohoto soutoku na trase po životodárných vodách plzeňských řek je zdravé prostředí. Způsobů, jak v tomto místě přiblížit dané téma je několik.

Soutok Úhlavy a Radbuzy si ze všech tří plzeňských soutoků zachovává nejpřírodnější charakter a mělo by to tak zůstat i nadále. Proto také jeho zpřístupnění není tak přímé, jako u ostatních. Louka na pravém břehu tak bude postupně přecházet od parkové upravené části kolem Škoda Sport Parku a Malostranského jezu do stále více přírodního stavu směrem k soutoku, kde bude navrácena do podoby před meliorací a přibližovat se tak k přirozenému biotopu tohoto místa.

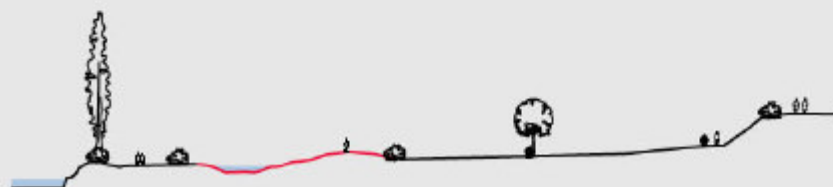
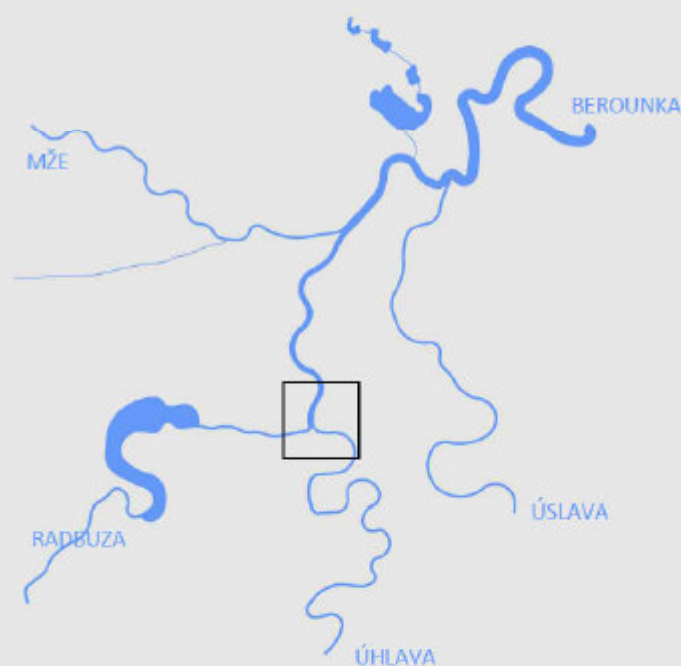
Důležitost čisté pitné vody pro město je na tomto místě zastoupen přítomností plzeňské vodárny, která čistí vodu z řeky Úhlavy pro použití v Plzeňské vodovodní síti. Že jsou řeky nejenom zdrojem vody ale také ryb, které v ní žijí je v tomto místě možné přiblížit v hale Chabalovy filtrace, která je součástí vodárny. Tato nevyužívaná budova s nádržemi, které dříve sloužily k mechanické filtraci vody je vhodná k přeměně na sádky chovu ryb a expozici říční fauny a flory.

Význam říční nivy jako zemědělsky využívaných půd přibližují louky, pole a zahrady u cípu soutoku.

Zlepšení přístupu k soutoku je dosaženo také vybudováním nové lávky na rekreační trase Radbuzy. Tím se spojení této trasy s cestou kolem Úhlavy přiblíží soutoku a zároveň se úsek, který dříve procházel zástavbou dostane do lepšího kontaktu s řekou.

Návrh parku na louce u soutoku Radbuzy a Úhlavy

Řez Radbuzou v soutoku s Úhlavou
M 1:1000

Zástavba v nivě Berounky
Roztroušená neprůchozí zástavba
Zemědělské areály a zahrady
Bez povodňové ochrany

Sportoviště u soutoku
Spíše uzavřené areály bez vazby k řece

Vodárenská věž pivovaru
Orientační bod v území

Struncovy sady
Nedávno rekonstruované sady a stadion
Profesionální i volnočasová sportoviště
Vazba k centru narušena průtahem

M 1 : 5 000

0 0,2 KM

Asi nejvýznamnějším soutokem v Plzni je soutok řeky Mže a Radbuzy. Vždyť v jeho blízkosti bylo také město původně založeno, aby vody těchto dvou řek chránily jeho hradby a zároveň sloužily obyvatelům města. V čem je ještě významný je to, že zde vlastně vzniká nová řeka. Od místa, kde se spojují vody Mže a Radbuzy, se totiž tok až k soutoku s Vltavou nazývá Berounka.

Soutok Mže a Radbuzy je také asi nejlépe využívaný. V cípu mezi těmito řekami jsou totiž již více než dvě století zřízeny sady a umístěna nejrůznější sportoviště. Tyto sady, dnes nazývané Štruncovy, jsou také oblíbeným místem procházek Plzeňanů, obzvláště po jejich rekonstrukci, která proběhla v roce 2012. Při ní byly cesty kolem obou řek směrem k soutoku opraveny, doplněny novým mobiliářem a dřevinami a umožněn z nich přístup po terasových schodištích až k řece.

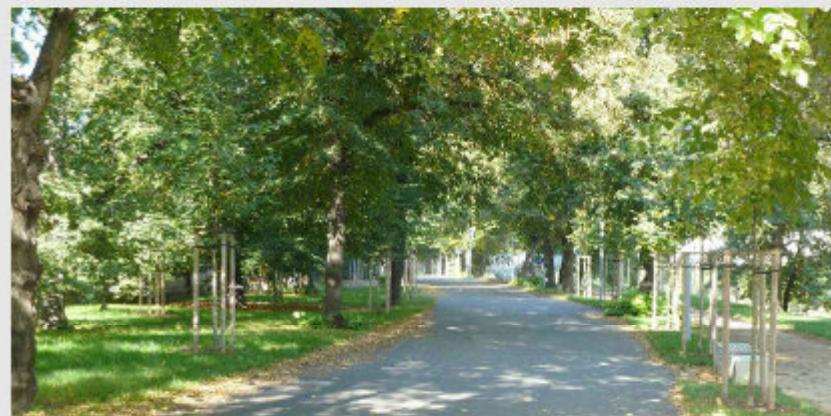
Tento soukok a sportoviště kolem něj jsou díky své blízkosti městu velmi dobře přístupné. Nedaleko soutoku je také lávka přes Mži, a proto není tento soutok pouze slepým cípem, ale dá se z něj pokračovat kolem sportovišť na druhém břehu až k Boleveckým rybníkům.

Co tomuto soutoku ale chybí je výrazná dominanta. V původním návrhu bylo počítáno s věží, později kašnou poblíž soutoku, z finančních a provozních důvodů však nebyly realizovány.

Soutok Radbuzy a Mže ve Štruncových sadech

Zdroj: autor

Parková úprava Štruncových sadů

Zdroj: autor

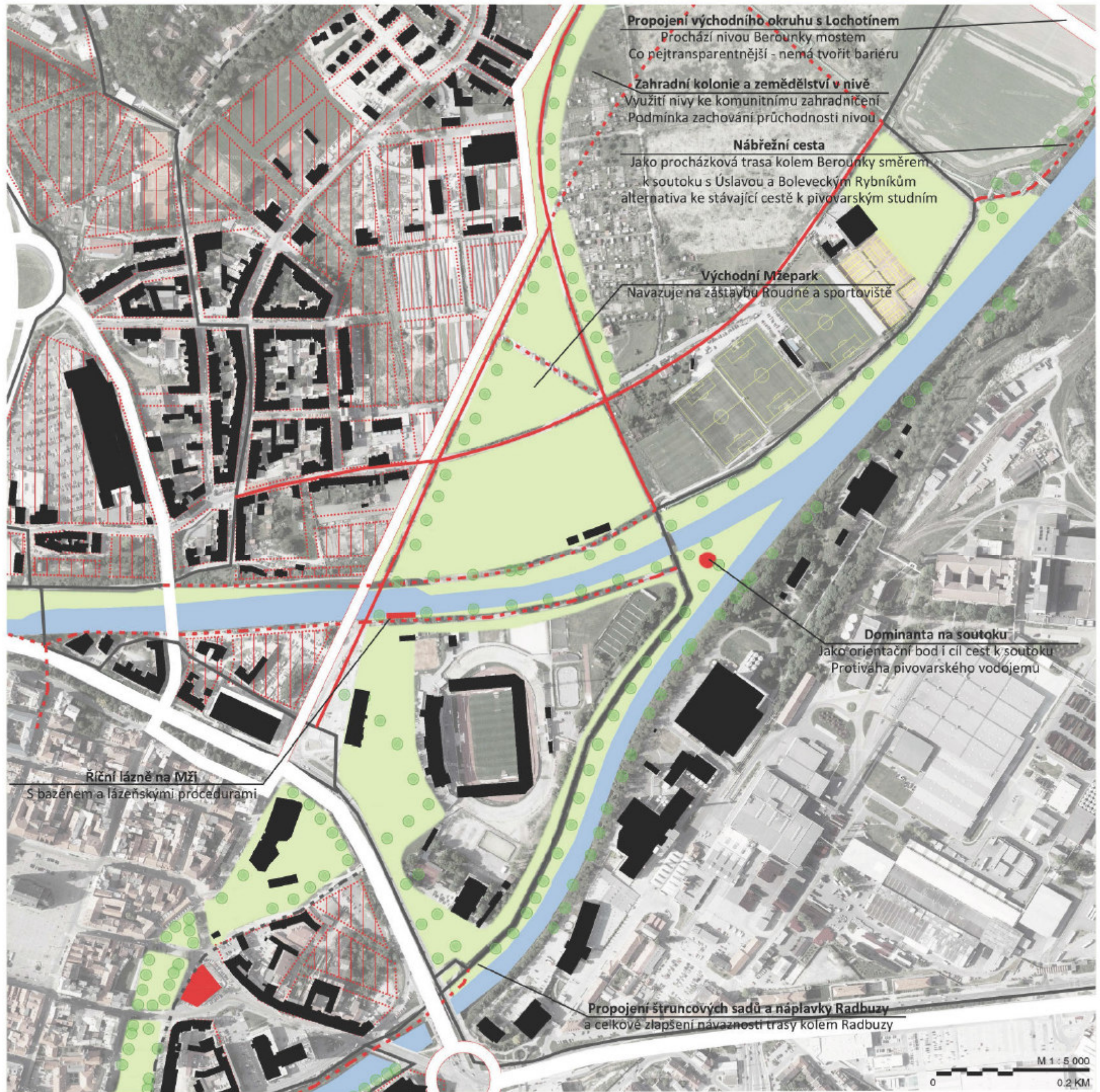
Fotbalový stadion Viktoria Plzeň a okolní sportoviště

Zdroj: <http://www.fcviktoria.cz>

Sokolovna na levém a pivovar na pravém břehu Radbuzy

Zdroj: Západočeské muzeum v Plzni

Propojení východního okruhu s Lochotínem

Prochází nivou Berounky mostem
Co nejtransparentnější - nemá tvořit bariéru

Zahradní kolonie a zemědělství v nivě

Využití nivě ke komunitnímu zahradničení
Podmínka zachování průchodnosti nivou

Nábřežní cesta

Jako procházková trasa kolem Berounky směrem
k soutoku s Úslavou a Boleveckým Rybníčkům
alternativa ke stávající cestě k pivovarským studnám

Východní Mžepark

Navazuje na zástavbu Roudné a sportoviště

Dominanta na soutoku

Jako orientační bod i cíl cest k soutoku
Protiváha pivovarského vodojemu

Ríční lázně na MŽI

S bazénem a lázeňskými procedurami

Propojení štruncových sadů a náplavky Radbuzy

a celkové zplnění návaznosti trasy kolem Radbuzy

M 1 : 5 000

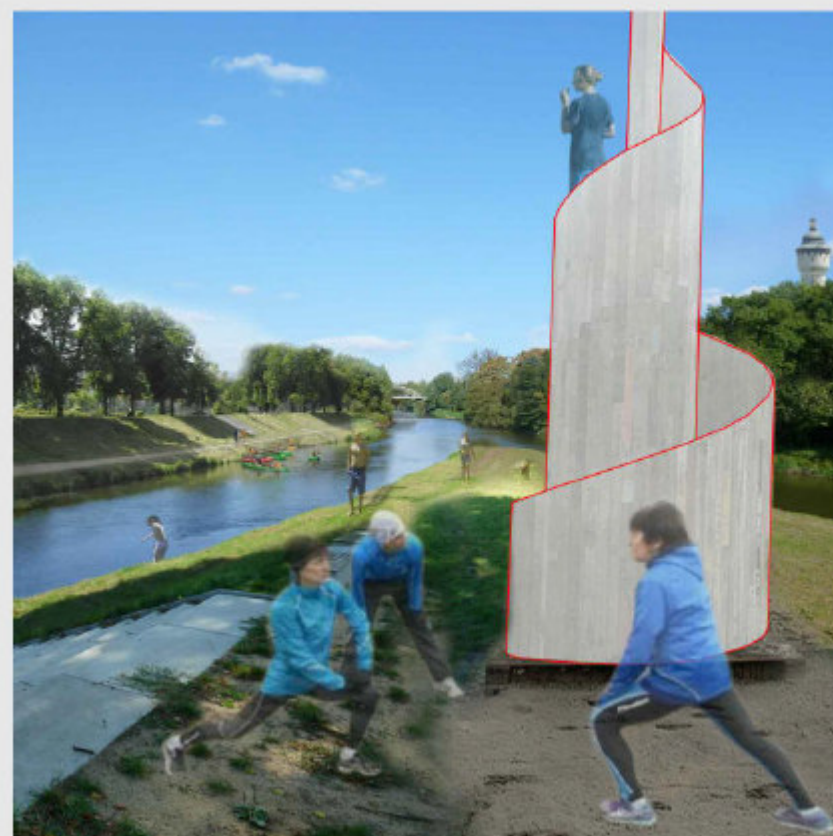
0 0.2 KM

SOUTOK II - ZDRAVÍ TĚLESNÉ

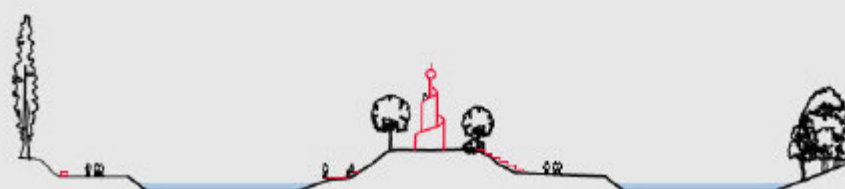
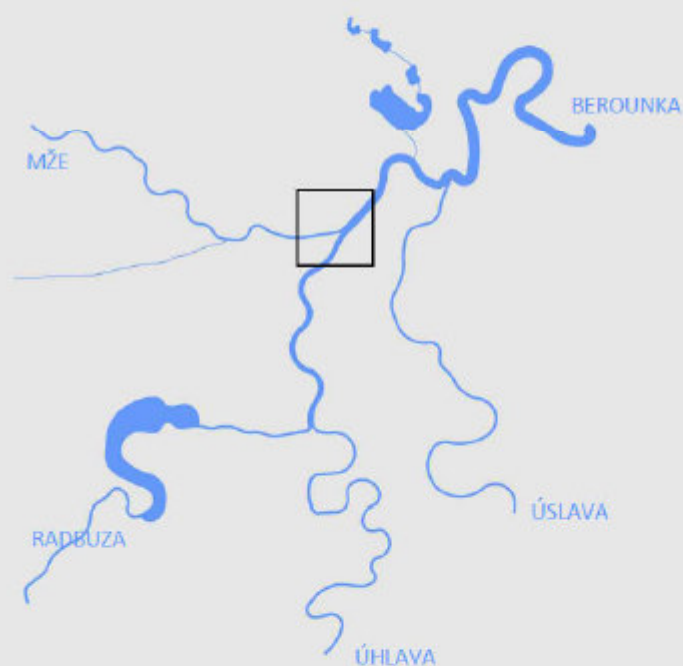
Soutok Mže a Radbuzy již dnes poskytuje příležitosti příležitostí ke sportování a relaxaci. Tomuto účelu by mělo sloužit i nadále, a stát se tak centrem zdraví těla na cestě plzeňskými soutoky.

V cípu soutoku poslední rekonstrukcí vzniklo velké množství profesionálních a veřejných sportovišť. Další sportoviště se nacházejí také na opačném břehu Mže. Jejich vazba k řece a její nivě však není příliš výrazná. Důležitým krokem v této lokalitě tedy je zpřístupnění břehů Mže a Berounky a zlepšení vazby mezi řekou a aktivitami, které se na břehu mohou odehrávat.

Součástí zdravého těla však není poze fyzická kondice dosažená sportováním, ale také péče o tělo a jeho očista. Proto na břehu řeky Mže navrhuji říční lázně. Kvalita vody v plzeňských řekách sice nedosahuje kvality, která by ve městě umožňovala koupat se přímo v řekách, ale zbudováním lázní v kontaktu s řekou alespoň navozuje tento pocit. Kdo však dává přednost více městskému způsobu koupele, může zvolit obnovené Městské lázně nedaleko odstud na břehu Radbuzy.

Návrh cípu Štruncových sadů mezi Radbuzou a Mží

Řez cípem mezi Mží a Radbuzou nad soutokem
M 1:1000

Lávka přes Berounku

Na cyklostezce mezi Doubravkou a Bílou Horou
Jediná lávka přes Berounku v Plzni
Poslední možnost překonání řeky na dalších 10 km

Pozůstatky tvrze Pecihrádek

Val s příkopem náležící tvrze ze 13. stol.
Chybí přístupová cesta a značení
Nepůvodní porosty zabraňují výhledu

Louka za čističkou odpadních vod

Dnes málo přístupná, cesta zde končí
využívána především rybáři

Kostel sv. Jiří se hřbitovem

Dominanta území

Louka před kostel sv. Jiří

Občasné konání poutí a festivalů
chybí jakékoli zázemí

Jediný vstup do území

Příjezd přes obytnou čtvrť
nedostatek parkovacích míst pro
návštěvníky

Nevyužívaná část COV

Provoz se postupně přesunul na protější
břeh Berounky
dnes slouží pouze retenční nádrž

Louka v cípu soutoku

V místě stávala ves Týnec
Dnes louka zarostlá, téměř nepřístupná

Stežka kolem řek

V těchto místech končí, břehy dál nepřístupné
cesta dále k sv. Jiří spíše neorganizovaná

Sportoviště SK Rapid - Lopatárna

s bruslařským oválem, bikeparkem a
sportovními hřišti

Soutok Berounky a Úslavy je bezesporu důležitým místem Plzně. Vždyť na skále nad ním bývalo hradiště již před založením města. Také kostelík svatého Jiří stojící na soutoku svým stářím Plzeň převyšuje. K tomuto kostelíku také již od 18. století směřovaly poutě, jejichž tradice zde trvá dodnes.

Soutok je pohodlně přístupný pouze z pravého břehu Úslavy, ostatní břehy jsou porostlé náletovou zelení a s výjimkou rybářů téměř nevyužívané. Stejně tak ostroh nad soutokem s pozůstatky tvrze Pecihrádek je téměř nepřístupný a bez jakéhokoli značení. Ale ani plocha pravého břehu není příliš hojně využívána. Kromě zmíněných poutí se zde pravidelně koná pouze několik kulturních akcí.

Lávka nedaleko pod soutokem leží na poměrně významné pěší a cyklistické trase. Vždyť je to také poslední možnost, kde se dá překonat řeka na příštích deset kilometrů toku. Díky svému umístění na kraji zástavby města tak toto místo tvoří výchozí bod pro cesty do okolní krajiny, ať již směrem k Boleveckým rybníkům, podél toku Berounky či na nedalekou rozhlednu na vrchu Chlum.

Lepší využití tohoto místa se snaží zajistit společnost Plzeň - Evropské hlavní město kultury 2015, které si tuto lokalitu vybralo pro konání některých open air kulturních akcí či tvorbu land-artu. V současné době také probíhá budování lávky propojující oba břehy Úslavy nad soutokem v místě, kde v minulosti most stával.

Poutě u kostela sv. Jiří v roce 1905

Zdroj: Archiv města Plzně

Louka před kostelem sv. Jiří

Zdroj: autor

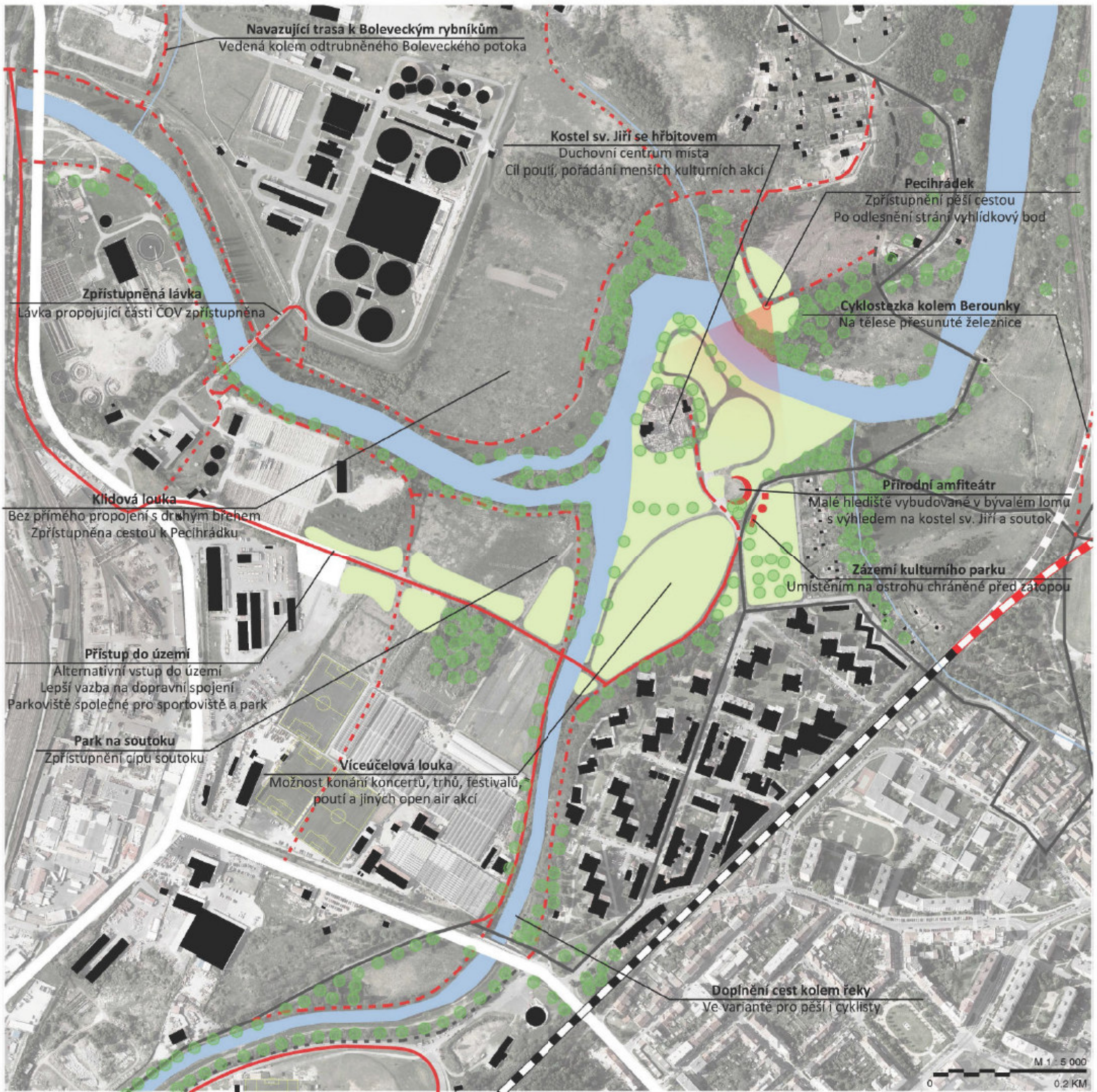
Současná podoba poutě na louce před kostelem

Zdroj: <http://prokac99.rajce.idnes.cz>

Akce pořádaná v rámci programu Plzeň -EHMK 2015

Zdroj: <http://plzen2015.cz>

SOUTOK III - ZDRAVÍ DUŠEVNÍ

Soutok Berounky a Úslavy je koncipován jako duševní a duchovní centrum mezi plzeňskými soutoky a zakončuje lidský vývoj, který cesta mezi nimi symbolizuje.

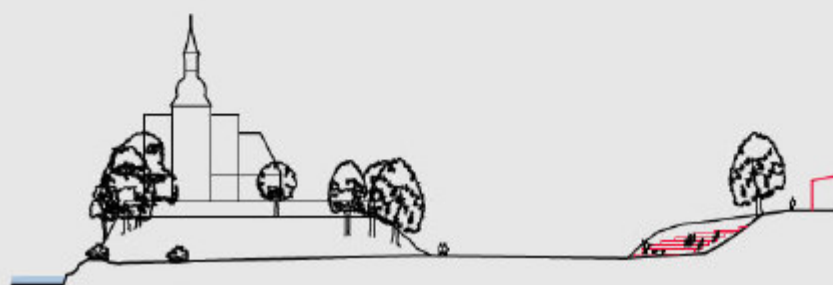
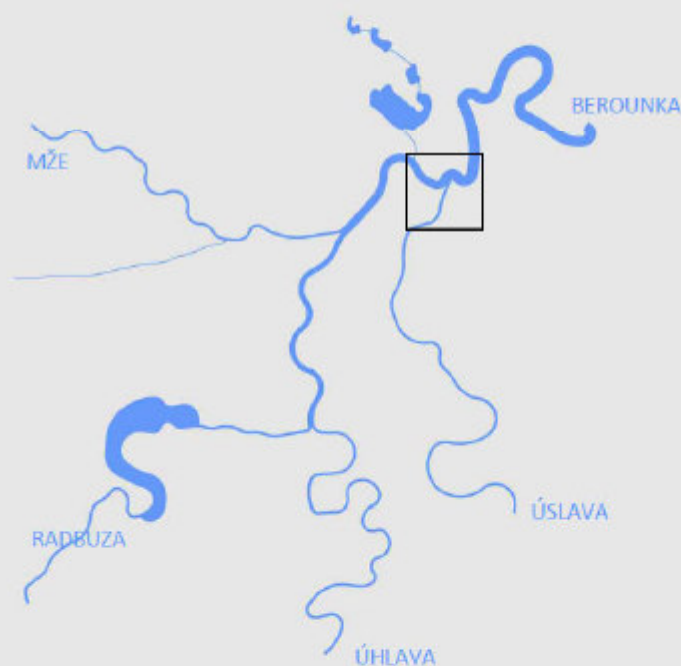
Duchovním centrem této lokality je tak kostel svatého Jiří se hřbitovem. Krom poutí se však může stát také místem kulturním a hostit tak komorní hudební vystoupení či výstavy. Louka před kostelem je naopak vhodná ke konání hromadnějších kulturních akcí jako jsou hudební festivaly a divadelní představení, pro něž je v místě bývalého lomečku vybudován přírodní amfiteatr.

Zázemí, které bude sloužit při konání všech těchto kulturních akcí je vybudováno na ostrohu nad loukou při vstupu od Doubravky. Zde je také počítáno s rozšířením stávajícího parkoviště. Jako alternativní vstup do území může sloužit navržené parkoviště přístupné od ulice Jateční.

Paměť místa připomínají pozůstatky tvrzi Pecihrádek na skále nad Berounkou, jež jsou v návrhu zpřístupněny. Odlesnění vrchu, na němž tvrz stála navíc umožní otevření rozhledu do okolí.

Návrh aktivit na louce na soutoku Berounky a Úslavy

Řez Úslavou v místě soutoku s Berounkou
M 1:1000

Alej "Kilometrovka"

Spojující Kalikovský most a Lochotínský park

Západní část Roudné

Neuspořádaná zástavba mezi starou Lochotínskou cestou a novým průtahem
Nedostatečná povodňová ochrana

Areál bývalého výstaviště

Dnes parkové a sportovní využití
Konání kulturních akcí

Východní část Roudné

Historická zástavba městského typu
bez dostatečné povodňové ochrany

Nábřeží Mže mezi Roudnou a Rychtářkou

Rozbitá struktura zástavby kolem řeky
Náplavka přístupná, ale neudržovaná
Chaotický systém cest kolem řeky

Rychtářka

Nečelivá zástavba mezi centrem a řekou
Vazba k centru narušena průtahem

M 1 : 5 000

0 0.2 KM

Už od založení města z něj vycházela cesta severním směrem. Aby mohla pokračovat dále, musela překonat řeku Mži, a dříve také Soukenickou valchu, která město od severu obtékala. Každý z toků překračovala cesta samostatným mostem a pokračovala přes Rychtářku mezi oběma z nich a ves Malice (dnes Roudná) dále na sever. Oba mosty byly později nahrazeny jediným mostem zvaným Saský (dnes Roosveltův), který překračoval i celou zástavbu Rychtářky.

Vzhled této lokality se výrazně změnil ve dvacátých letech 20. století, kdy byl tok Mže regulován a Soukenická valcha zasypana, a později v 70. letech, od kdy zde po pravém břehu Mže prochází silniční průtah, kterému musela ustoupit i velká část zástavby Rychtářky. Poslední připomínkou této zaniklé čtvrti je pouze Lautensackův dům sloužící dnes jako restaurace s minipivovarem Groll. Velký zásah do území přinesla také stavba mostu E. Zápotockého (dnes gen. Pattona) na průtahu spojujícím centrum města se severním předměstím na druhém břehu Mže.

Ačkoliv na dohled od centra, nemají dodnes oba břehy Mže příliš městský charakter. Kvůli častým záplavám, které tato území sužují až na výjimky na Roudné nevzniká nová zástavba. Pouze severní část pod kostelem Všech svatých se mění v rezidenční čtvrť s rodinnými domky. Roudná nemá krom řeky žádné pevné hranice, a proto zde zástavba přes zahrady, zemědělské a skladové objekty a sportoviště přechází volně do krajiny v nivě, která je stále z části zemědělsky využívána.

Údolní niva řeky Mže vytváří téměř v centru města a jeho blízkém okolí velmi hodnotné přírodní území. Niva byla a stále je využívána převážně zemědělským způsobem. Vzhledem k blízkosti města a úrodné půdě zde bylo více soukromých zahradnictví, významně se také upatnila zelinářská výroba. Lokalita nemá však potenciál pouze zemědělský, ale díky návaznosti na Zoologickou a botanickou zahradu, Lochotínský park a alej Kilometrovka také rekreační. S ohledem na přírodě blízké neregulované koryto řeky v západní části nivy má tato lokalita i vysoký krajinný význam.

V návaznosti na základní územní studii Revitalizace nábřeží plzeňských řek byla zpracována dokumentace „Přírodní park niva Mže“, jejímž záměrem je zpřístupnit nivu Mže pro rekreační využití a zároveň zvýšit přírodní či krajinnou hodnotu tohoto zajímavého území.

Regulované břehy Mže pod Saským mostem

Zdroj: Západočeské muzeum v Plzni

Roosveltův most přes Mži

Zdroj: autor

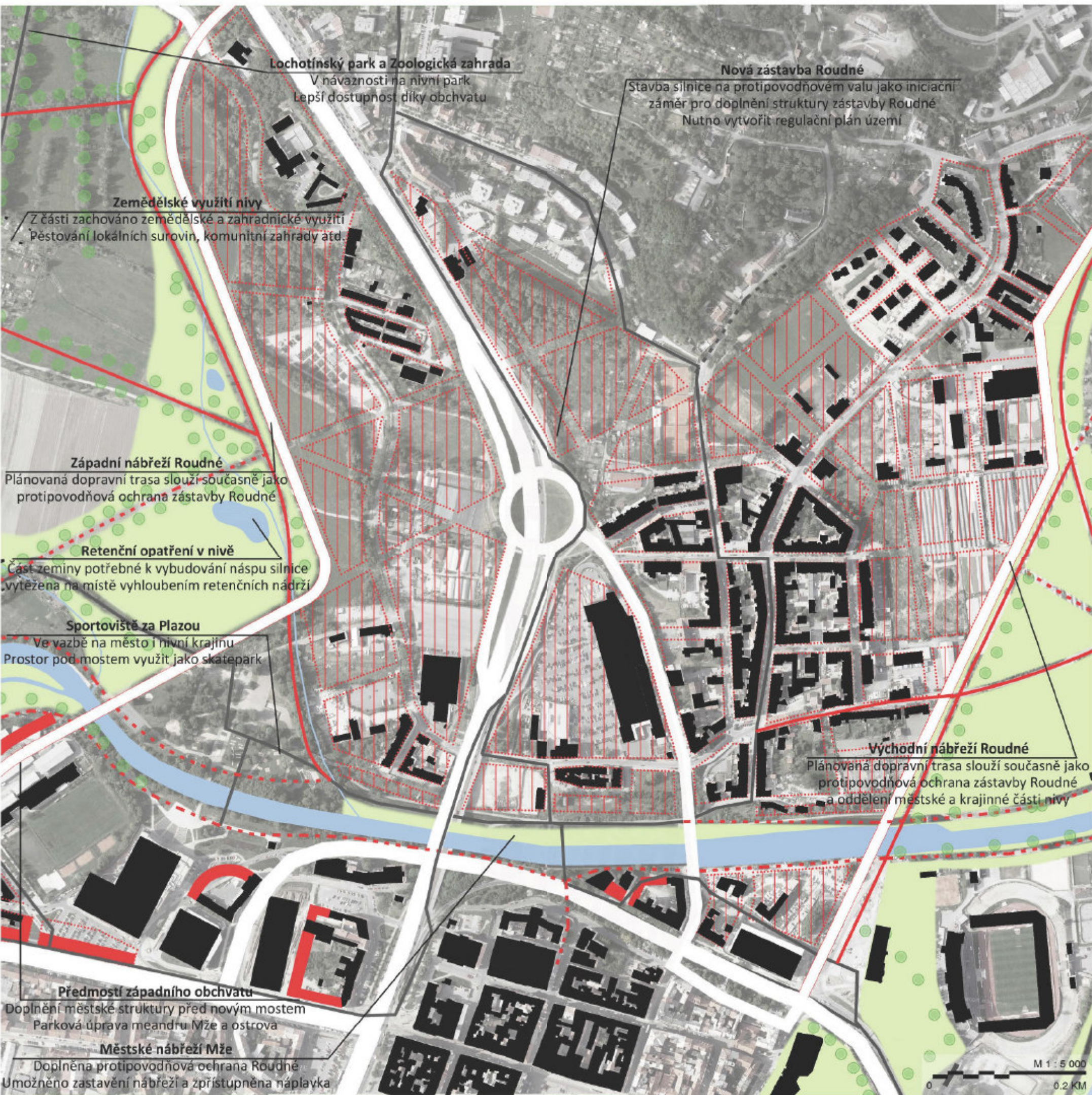
Mže před kalikovským mlýnem

Zdroj: <http://www.kompletnisvatba.cz>

Ulice roudné při povodni roku 2002

Zdroj: <http://www.lkarcus.cz>

V nive mže v okolí Roudné je plánováno několik výrazných záměrů, jež nemají vždy dobrou podporu veřejnosti. Cílem řešení tohoto území je proto koordinovat zde co nejlépe tyto záměry a vyřešit tak problémy, se kterými se tato lokalita potýká.

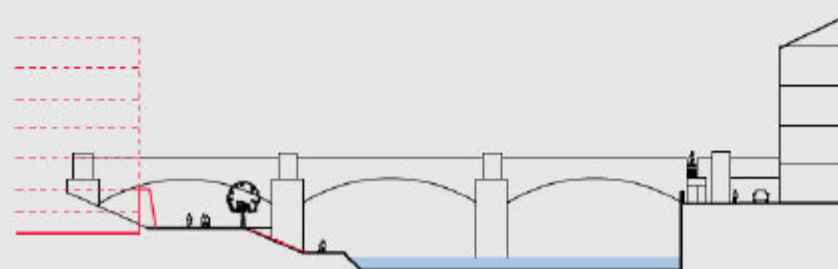
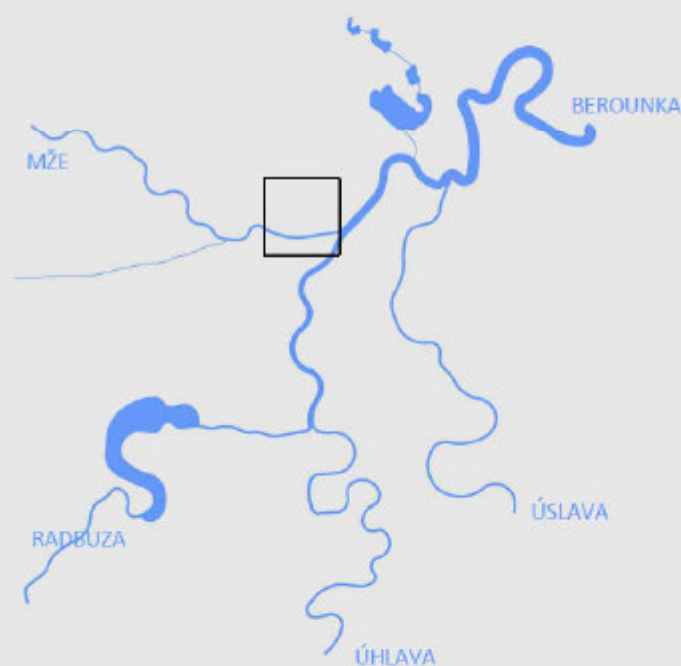
Nejdůležitějšími z nich jsou patrně západní a východní obchvat Roudné. Ty v návrhu vytvářejí novou hranu zástavby a okolní krajiny. Nejen že je tím zamezeno vzniku bariery v krajině, kterou by zde tyto silnice vytvářely, ale umístěním na násypy při správné koordinaci s dalšími opatřeními také pomáhají ochraně Roudné před záplavami. Vzniklé území mezi oběma obchvaty je proto možné nabídnout soukromým investorům k zastavění. Díky tomu není nutné další rozrůstání Plzně do okolní krajiny a nově vzniklá městská čtvrť zároveň pomáhá integraci severních předměstí a centra města.

Takto pevně stanovená hranice také zabraňuje dalšímu rozrůstání zástavby do nivy Mže a Berounky, které potom mohou plnit roli krajinného zázemí města. Nejbližší okolí zastavěného území je parkově upraveno, ale přechází dále do luk a zemědělsky využívaných částí nivy.

Nábřeží mezi nově vzniklou čtvrtí a jádrem města tak získá více urbánní charakter a může iniciovat umístění významných soukromých i veřejných staveb s vazbou k řece. Vytvořením promenády na severním břehu Mže dojde k propojení obou krajinných částí nivy a vznikne tak nový veřejný prostor.

Návrh vzhledu nábřeží Mže mezi Roudnou a Rychtářkou

Řez Mží směrem k Roosveltovu mostu
M 1:1000

Anglické nábřeží

Nezastavěný předprostor a proluka
Potenciál významné stavby u řeky
Špatně přístupná a nevyužívaná náplavka

Americká třída a lokalita U Jána

Nutnost doplnění městské struktury po
zbouraném domě kultury a po výrazných
dopravních zásazích

Zemní val U Ježíška

Nevyužité území ani městsky, ani krajinně

Areál bývalého cukrovaru

Záměr přesunout stávající vozovnu MHD
Potenciál vzniku multifunkčního komplexu
Možnost využití hodnotných staveb

Areál bývalé Piettovy papírny

Potenciál vzniku multifunkčního komplexu
Možnost využití genia loci průmyslového
areálu u řeky a papírenského parku

Bývalá plovárna na Radbuze

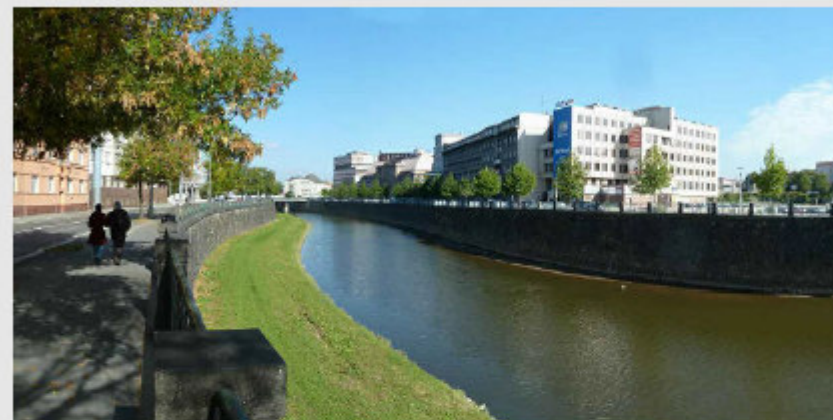
Možnost znovuvyužití k rekreaci

M 1 : 5 000

0 0,2 KM

Anglické nábřeží má bohatou historii. Vývoj tohoto území se v posledních dvou letech týkal především zástavby a utváření místa, které navazuje na nejstarší část Plzně, na historické jádro. Významnou část nábřeží tvoří volné prostranství před budovou Komerční banky, které je dnes ve velmi špatném stavu. Ačkoli na jeho budoucí podobu byla v roce 2005 městem vypsána architektonická soutěž, žádný z návrhů se nedočkal realizace a prostor je tak téměř nevyužívaný. V podobně neutěšeném stavu je také úsek nábřeží mezi Korandovým sborem a železničními mosty, kde na potenciálně velmi kvalitní lokalitě najdeme pouze zchátralou opěrnou zeď a za ní parkoviště a zadní fasády domů v Prokopově ulici.

Dnes je lokalita Denisova nábřeží, ač jedna z nejcenějších v Plzni, ve velice špatném stavu. Sužována nejen těžkým dopravním zásahem křižovatky U Jána, ale též opuštěným stavenišťem na místě bývalého domu kultury, se kvalita tohoto místa stále zhoršuje. To je vidět také na již několik desetiletí chátrajícím objektu městských lázní. Město v roce 2014 vypsal architektonickou soutěž s cílem navrhnout budoucí podobu na této lokalitě. S ohledem na to, že většina dotčených pozemků je však v soukromých rukou a město nemá finance na větší podporu rozvoje tohoto místa, je otázkou, jaký bude mít tato soutěž význam.

Regulovaný tok Radbuzy v blízkosti centra města

Zdroj: autor

Demolice domu kultury na Denisově nábřeží roku 2012

Zdroj: <http://plzensky.denik.cz>

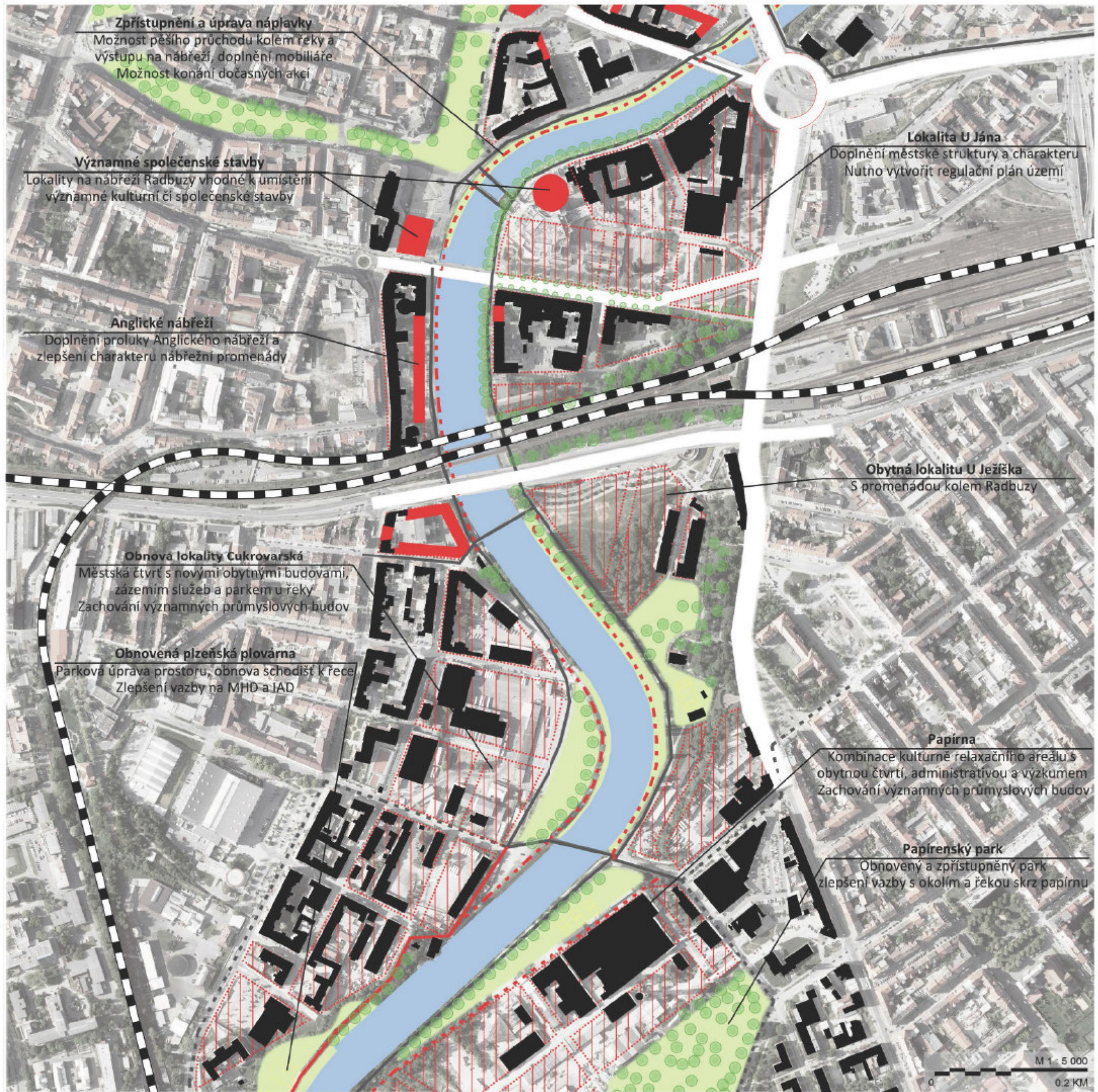
Plovárna na řece Radbuze v roce 1910

Zdroj: Západočeské muzeum v Plzni

Letecký pohled na Piettovu papírnu s papírenským parkem

Zdroj: <http://umo2.plzen.eu>

Zpřístupnění a úprava náplavky

Možnost pěšího průchodu kolem řeky a výstupu na nábřeží, doplnění mobiliáře
Možnost konání dočasných akcí

Významné společenské stavby

Lokality na nábřeží Radbuzy vhodné k umístění významné kulturní či společenské stavby

Anglické nábřeží

Doplnění proluky Anglického nábřeží a zlepšení charakteru nábřežní promenády

Obnova lokality Cukrovarská

Městská čtvrť s novými obytnými budovami, zázemím služeb a parkem u řeky
Zachování významných průmyslových budov

Obnovená plzeňská plovárna

Parková úprava prostoru, obnova schodišť k řece
Zlepšení vazby na MHD a JAD

Lokalita U Jána

Doplnění městské struktury a charakteru
Nutno vytvořit regulační plán území

Obytná lokalita U Ježíška

S promenádou kolem Radbuzy

Papírna

Kombinace kulturně relaxačního areálu s obytnou čtvrtí, administrativou a výzkumem
Zachování významných průmyslových budov

Papirenský park

Obnovený a zpřístupněný park
zlepšení vazby s okolím a řekou skrz papírnu

Hlavním cílem návrhu v této lokalitě je přiblížit přítomnost řeky městu. K dosažení tohoto cíle je navrženo několik kroků.

Na mnoha místech břehů Radbuzy je zástavba nábřeží rozbitá a necelistvá a to i v lokalitách v přímé blízkosti centra města. Tyto proluky a chybějící části struktury by proto měly být doplněny domy, které s vodou lépe komunikují. Anglické ani Denisovo nábřeží nejsou příliš dopravně zatížena, zato jsou poměrně dost využívána chodci a cyklisty, což je předpoklad vhodný k vzniku obchodního parteru či umístění veřejné budovy. Především plocha po odstraněném domu kultury či protější plocha předprostoru Komerční banky jsou jedny z nejcennějších v Plzni pro zastavění veřejnou budovou minimálně celoměstského významu.

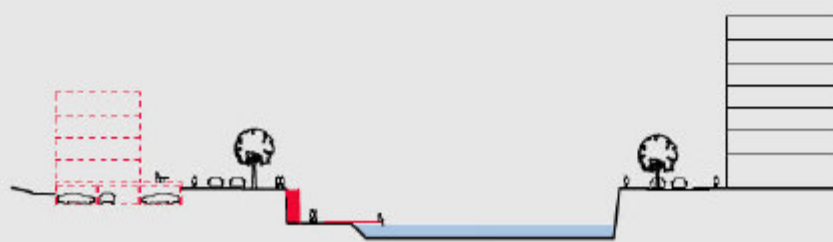
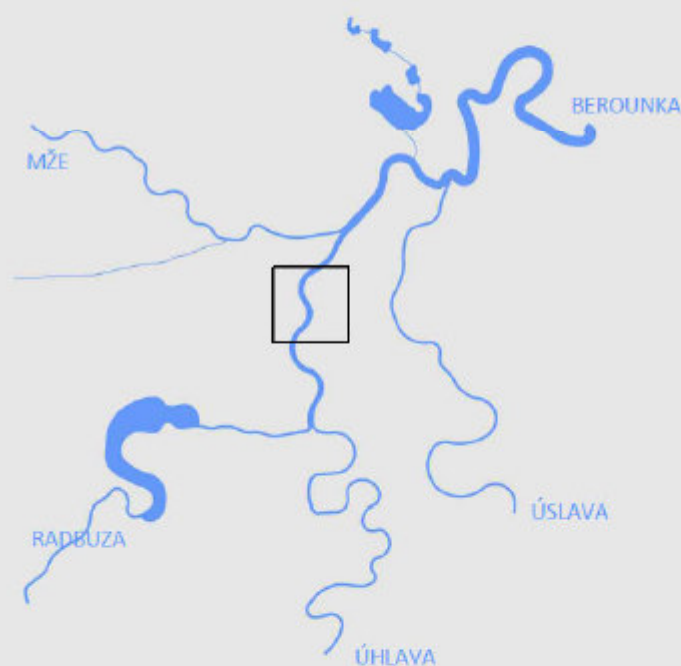
Další možností zvýšení atraktivity této lokality je zpřístupnění náplavky pod nábřežními stěnami Radbuzy. Ta sice nemůže aspirovat dosažení kvalit vltavské náplavky v Praze, přesto však může sloužit jako zajímavá varianta veřejného prostoru v centru města.

Důležitým krokem k jejímu zpřístupnění je vybudování přístupového schodiště a to nejlépe v návaznosti na lávku k bývalému domu kultury. Tím přestane být náplavka pouze slepou uličkou se vstupem ze Štruncových sadů, ale promenádou s přímým kontaktem s vodní hladinou. Další fází je poté navázání na náplavku nad jezem u Wilsonova mostu a tak propojení s trasou kolem Radbuzy dále k soutoku s Úhlavou.

Takto zpřístupněná náplavka se může stát zázemím ke konání krátkodobých akcí v netradičním prostředí. Veškeré zásahy a program na tomto místě však musí být citlivě řešeny s ohledem na památkovou hodnotu nábřežních zdí a možnost zaplavení při povodňových stavech toku.

Návrh vzhledu Anglického nábřeží Radbuzy

Řez Anglickým a Denisovo nábřežím na Wilsonovém mostem
M 1:1000

Letenské nábřeží Úslavy

Dříve příjemné městské nábřeží
dnes ve špatném stavu

Rokycanská třída

Kapacitní dopravní průtah městem

Lokalita Stavební stroje

Místo bez městského charakteru
Potenciál vzniku městské brány
Nebezpečí negativního zásahu
způsobeného plánovaným okruhem

Zemní val U Ježíška

Nevyužité území ani městsky, ani krajinně

Louka na pravém břehu Úslavy

Neudržovaná a nevyužívaná plocha
Chaotické umístění několika rodinných
domků a zahrad

Lobezský park

Zanedbaný vzhled parku
Špatná návaznost na okolní zástavbu i krajinu

V místech dnešní Rokycanské třídy byla založena na počátku 19. století císařská silnice z Prahy do Bavorska nahrazující starou cestu kolem sv. Jiří a Doubravku. Nedlouho poté kolem této silnice vznikla nová čtvrť Letná, která se vzhledem k příznivé poloze na levných pozemcích a přitom na dohled od města, rychle rozrůstala. Založena byla Antonínem Dítětem, který si postavil vlastní dům u mostu a pojmenoval ji podle pražského vzoru. Krom této obytné čtvrti bylo kolem mostu přes Úslavu situováno také několik průmyslových podniků. Tuto tradici dnes připomíná už jen název Stavební stroje používaný pro lokalitu na protějším břehu od Letné.

Letná využívala své polohy blízké řece a krajině také k rekreaci. Ve třicátých letech 20. století bylo na Úslavě zřízeno koupaliště a dále proti proudu v místě bývalého lomu Lobežský park.

Významným zásahem do vzhledu čtvrti bylo rozšíření Rokycanské třídy v 70. letech. Té musela ustoupit celá pravá fronta domů kolem původní silnice a kamenný most byl nahrazen dvěma železobetonovými mostovkami. Celá silnice dostala silně převažující dopravní charakter a Letná přišla o svou nejcennější část městské třídy a nábřeží.

Podél levého břehu Úslavy je plánovaná trasa východní části městského okruhu, která se významně dotkne jak nivy řeky, tak lokality Stavební stroje, kde se bude křížit s hlavním tahem od Prahy.

Nábřeží Úslavy pod Letnou v roce 1930

Zdroj: Západočeské muzeum v Plzni

Pohled na Úslavu a Rokycanskou třídu

Zdroj: autor

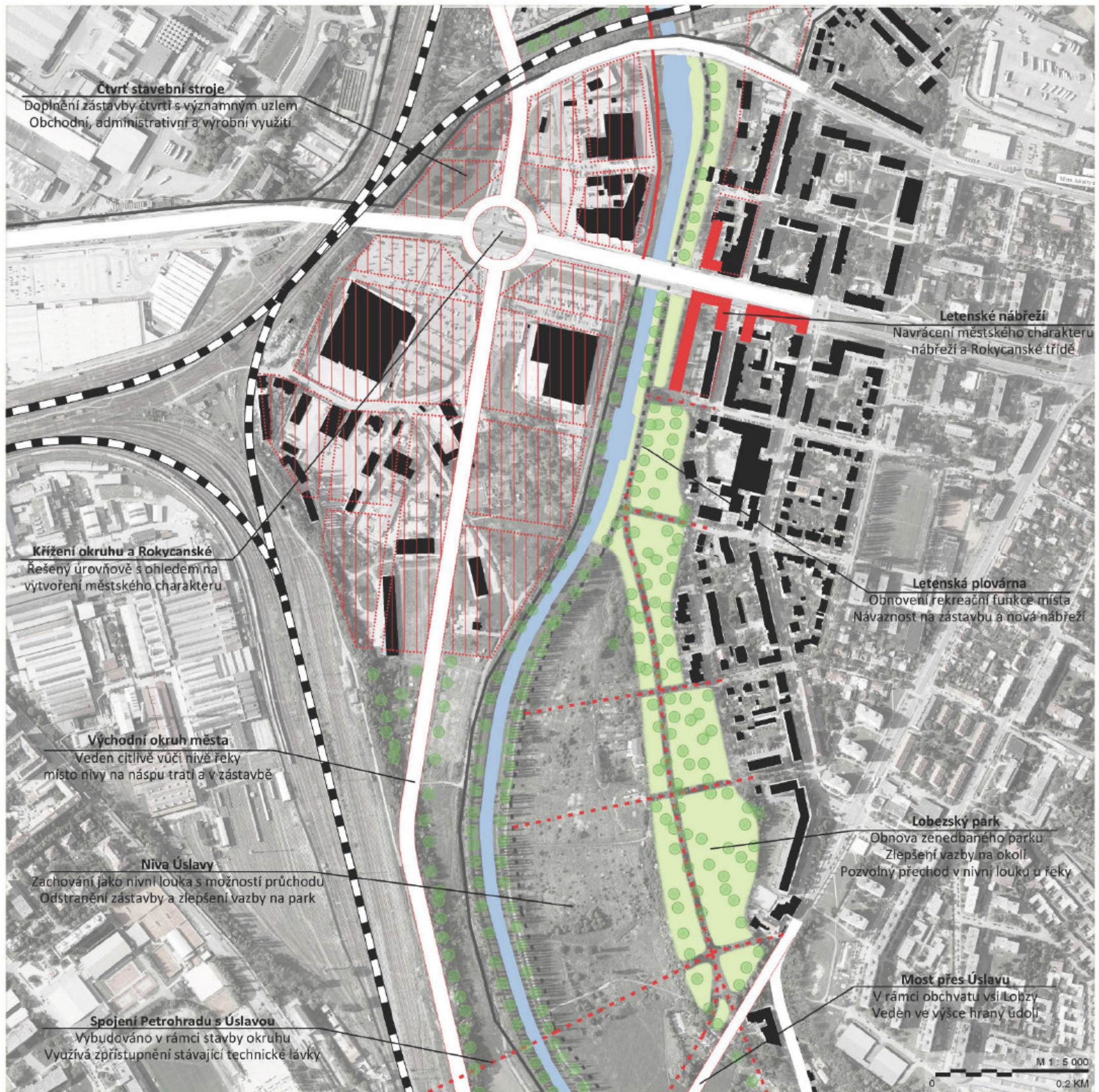
Most přes Úslavu a křižovatka U Stavebních strojů

Zdroj: <http://mapy.cz>

Lobežský park v roce 1935

Zdroj: Věra Jandová

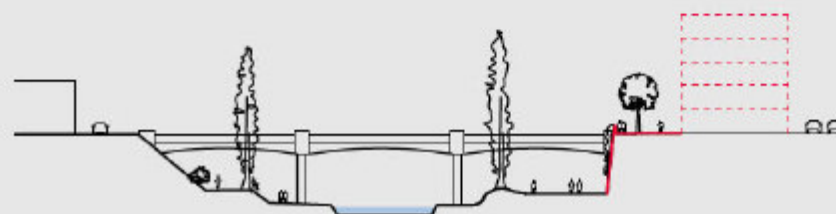
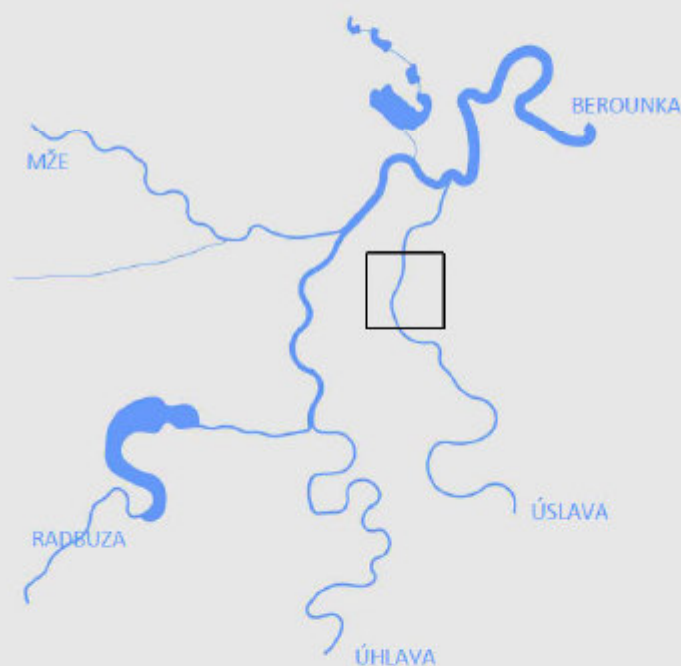
Cílem návrhu nábřeží Úslavy v místech Letné je navrátit této lokalitě městský charakter, který v minulosti kompletně ztratila.

Úpravy na pravém břehu se snaží navrátit nábřeží podobě před rozšířením Rokycanské třídy. A to hlavně doplněním zástavby podél nábřeží Úslavy a obnovením jižní fronty Rokycanské, které by jí opět dodalo podobu městské třídy. Ostatní záměry na tomto břehu se týkají rekreačního využití okolí Úslavy, které zde má vysoký potenciál.

Na levém břehu je situace rozdílná. Zde je cílem, aby se po zbudování východní části městského okruhu tato lokalita nezměnila na čistě dopravně koncipovanou, čímž by došlo k výrazné segregaci pravého břehu Úslavy od celého zbytku města. Kvůli své méně centrální poloze nemůže tato lokalita získat podobně městský charakter jako například nábřeží Radbuzy či Mže popsané výše. Přesto zde však může vzniknout zástavba s obchodním, administrativním a výrobním využitím, která by těžila z dobré dopravní dostupnosti místa.

Návrh nábřeží Úslavy v Letné

Řez Úslavou směrem k mostu na Rokycanské třídě
M 1:1000

Jako cíl své diplomové práce jsem si zvolil dojít ke koncepci, jež by pomohla Plzni naplno využít potenciálu výjimečnosti polohy města na 5 řekách. Hledáním celoměstských témat i specifik jednotlivých lokalit se podařilo vytvořit podklad, který kombinuje jak vlastní náměty, tak záměry plánované městem, které byly dále rozvíjeny, aby odpovídaly této koncepci.

Doufám, že v budoucnu se v Plzni podaří prosadit myšlenku, že musí být vytvořena celková koncepce zacházení s řekami nadřazená dílčím záměrům. A byl bych rád, pokud by tato práce k tomu posloužila jako inspirace.

V Plzni 27.5.2014

Jakub Sýkora

4 ZÁVĚR

Děkuji:

Romanu Kouckému a Editě Lisecové,
 Ing. Pavlíně Valentové,
 M Arch. Marku Sivákovi,
 Ing. Haně Tajčové,
 Ing. Martinu Svitákovi, Ph. D.
 rodině, přátelům a kolegům.

Použitá literatura:

Řeka ve městě - prostor pro život - průvodce revitalizací řek ve městech. REURIS. 2012

Aanalýza přínosů revitalizace řeka jejich okolí v urbanizovaném prostředí - Vyhodnocení předpokládaných ekonomických a neekonomických přínosů revitalizace vodních toků v Plzni (v rámci projektu REURIS). REURIS a VYCERRO. 2012

Průvodce naučnou stezkou Údolím Mže a Berounky. ÚKRMP a RAMAP. 2011

Průvodce naučnou stezkou Údolím Úhlavy. ÚKRMP a RAMAP. 2011

Průvodce naučnou stezkou údolím Radbuzy. ÚKRMP a RAMAP. 2011

Průvodce naučnou stezkou Údolím Úslavy. ÚKRMP a RAMAP. 2011

Plzeňské řeky - Diplomní seminář, Jakub Sýkora. Atelier Koucký Lisecová. ZS 2013/2014

Internetové zdroje:

<http://mapy.plzen.eu/aplikace-a-mapy>
<http://mapy.cz>
<http://maps.google.com>
<http://www.pvl.cz/portal/hydroprojekt/BE>
<http://libri.cz/databaze/mosty>
<http://www.raft.cz/cechy>
<http://www.verejnyprostorvplzni.cz>
<http://www.euopan-europe.eu/en>
<http://www.fotohistorie.cz/Plzensky/Plzen-mesto/Plzen>
<http://lesberges.paris.fr/en>
<http://www.skodaplzne.cz>
<http://www.pap-rna.cz/cz>
<http://www.plzen2015.cz>
<http://www.envic-sdruzeni.cz>
<http://www.bavorsko.eu/pasov>
<http://www.inyourpocket.com/croatia/karlovac>
http://www.spain.info/en_US
<http://www.koaliceproreky.cz/temata/reky-a-voda-ve-mestech>
<http://www.zanikleobce.cz>
<http://www.oplzni.eu>
<http://en.wikipedia.org>
<http://www.archiweb.cz>
<http://www.svsmp.cz/dopravni-pruzkumy>
<http://www.dopracenakole.net/mesta/plzen>
<http://www.prazdroj.cz/cz/media/fotobanka/historie>
<http://www.dibavod.cz>
<http://www.hauner.cz>